DIM - Udruga za građansko obrazovanje i društveni razvoj
Amruševa 10, 10 000 Zagreb, Hrvatska
Tel/faks: + (3851) 455 5447 / 457 2869
E-mail: dim@dimonline.hr / website: www.dimonline.hr
OIB: 56810934172

Akcijsko istraživanje

Percepcija korupcije među srednjoškolcima strukovnih škola Grada Zagreba

- ISTRAŽIVAČKI IZVJEŠTAJ –

Priredio:

Mr. sc. Damir Hadžiomerović

Sadržaj

SADRŽAJ **1**

1. UVOD **2**

1.1. PROBLEM ISTRAŽIVANJA 2

1.2. SVRHA I CILJEVI PROJEKTA 4

1.3. INSTRUMENTARIJ, METODOLOGIJA PRIKUPLJANJE I OBRADA PODATAKA 5

1.4. UZORAK 6

2. REZULTATI ISTRAŽIVANJA **8**

2.1. REZULTATI O PERCEPCIJI KORUPCIJI I USPOREDBA REZULTATA SA RECENTNIM ISTRAŽIVANJIMA 8

2.2. REZULTATI O PRIHVATLJIVOSTI RADA NA CRNO 25

3. ZAKLJUČAK **30**

LITERATURA **32**

POPIS TABLICA **33**

POPIS GRAFIKONA **35**

PRILOG **36**

UPITNIK **47**

1. Uvod

1.1. Problem istraživanja

Korupcija se pojavljuje u gotovo svim područjima života i djelovanja i kao takva povijesni je, psihološki, sociološki, gospodarski, politički i pravni fenomen. Preuzima mnogobrojne oblike s različitim sudionicima, okolinom, ulozima, tehnikama i različitim stupnjevima kulturne prihvatljivosti.

Kada se raspravlja i govori o korupciji najčešće se misli na njeno postojanje u javnom sektoru, odnosno na korupciju koja uključuje vlast i upravu na državnoj i nižim razinama javnih ustanova. No, u praksi korupcija se javlja i u privatnom sektoru, točnije rizik za pojavu korupcije je u svim onim područjima gdje nema transparentnosti, gdje se zadaci i aktivnosti odvijaju u tajnosti te gdje nema nadzora od strane drugih službenih tijela i javnosti. Pored toga, na pojavu korupcije i njezin intenzitet utječu brojni čimbenici. Kulturna razina i tradicija igra veliku ulogu u pojavi korupcije. Načini tumačenja moralnih vrijednosti razlikuju se od naroda do naroda i od kulture do kulture. Tako se, primjerice, ističe kako se u Hrvatskoj, a i ostalim zemljama Balkana, „normalnim smatra da visoki državni službenik zbrine svoju obitelj i poznanike, jer ako to odbije, onda će ga radna sredina, obitelj ili društvo u koje zalazi izopćiti ili prisiliti da se ponaša drukčije.“ [1] Zatim, nepostojanje odgovarajućih propisa i pravila, slabo imovinsko stanje, nepostojanje profesionalne etike i drugi čimbenici vezani uz koncentraciju ekonomske moći u rukama malog broja pripadnika društva i povezanosti centara političke i ekonomske moći, a što je naročito izraženo u društvima koja prolaze kroz proces privatizacije, mogu uzrokovati pojavu korupcije.

U teoriji se razlikuje *politička korupcija* koja se odnosi na državne i lokalne dužnosnike koji imaju političku moć te *administrativna ili birokratska korupcija* koja se odnosi na djelatnike javne uprave zadužene za provedbu odluka i propisa (Amundsen 1999).

Najčešćim oblicima korupcije obično se smatraju:

[1] Sunić,T. (2010.): Korupcija: najstariji zanat, Političke analize. Stranica 6 od 59

- Podmićivanje – obećanje, ponuda ili davanje bilo koje beneficije koja neprimjereno utječe na ishod odluka javnog službenika. Mito može biti dan javnom službeniku (izravno) ili preko druge osobe ili subjekta (neizravno). Mito može podrazumijevati novac, povjerljivu informaciju, darove i druge oblike.
- Pronevjera – krađa sredstava od strane osobe kojoj su povjerene ovlasti i kontrola nad tim sredstvima.
- Sukob interesa – situacija u kojoj su privatni interesi dužnosnika u suprotnosti s javnim interesom ili privatni interes utječe ili može utjecati na nepristranost dužnosnika u obavljanju javne dužnosti.
- Pristranost – dodjeljivanje poslova ili beneficija određenim pojedincima bez obzira na sposobnosti. Ako je riječ o članovima obitelji onda se naziva nepotizam.
- Iznuđivanje – nezakonito i namjerno dobivanje neke prednosti, materijalne ili nematerijalne, od druge osobe ili subjekta, tako da joj se nameće nezakonito djelovanje.

Brojne su štetne posljedice korupcije pa tako na području gospodarstva korupcija usporava gospodarski rast, sprječava sigurno i racionalno investiranje kao i fer gospodarsko tržište te dovodi do rasipanja proračunskog novca. Ona oslabljuje institucionalne temelje o kojima ovisi ekonomski rast te vodi osiromašenju nacionalnog bogatstva. Sprječava razvoj pravedne tržišne utakmice, pa tako odvraća investicije. Nadalje, na socijalnom području korupcija povećava siromaštvo, nejednakost građana te pridonosi općem osjećaju nesigurnosti i nezadovoljstva.

Sumirajući rečeno, borba protiv korupcije mora biti prioritet svih segmenata ovoga društva pa tako i sustava obrazovanja. Ono što je jedan od ciljeva ovog istraživanja je uvid u percepciju korupcije učenika srednjih strukovnih škola u Zagrebu, usporedba rezultata istraživanja sa recentnim istraživanjima u svijetu i kod nas te na osnovu dobivenih rezultata pronaći model djelovanja koji će omogućiti osvješćivanje učenika o problemima koje nosi korupcija, jer važno je znati da za učinkovitu borbu protiv korupcije nije dovoljna samo represija. U tom smislu suvremeni trendovi suzbijanja korupcije sve više se okreću prevenciji. Ona se sastoji od različitih aktivnosti od kojih se osobito važnima smatraju prepoznavanje rizika nastanka korupcije, pravovremeno usvajanje odgovarajućih zakona, izgradnja mjerodavnih institucija, osvješćivanje građana i medija te druge

preventivne mjere za uklanjanje koruptivnih rizika kojima se nastoji preduhitriti i spriječiti korupcija prije nego do nje uopće i dođe.

1.2. Svrha i ciljevi projekta

Kako je u prethodnom dijelu rečeno, borba protiv korupcije mora biti prioritet svim segmentima ovoga društva, pa tako i sustavu obrazovanja. Projektom „KORUPCIJA – I tvoje NE je važno!“, u sklopu kojeg se provodi ovo istraživanje, doprinijeti će se podizanju razine svijesti kod učenika/ca srednjih strukovnih škola Grada Zagreba o štetnosti korupcije te njenom suzbijanju.

Postavljeni su sljedeći specifični ciljevi: Utvrditi razinu informiranosti i stavove učenika/ca srednjih strukovnih škola Grada Zagreba o korupciji; unaprijediti njihova znanja o štetnosti i posljedicama rada “na crno” te doprinijeti njegovom suzbijanju; osigurati dostupnost informacija učenicima/ama o štetnosti rada “na crno” za njih kao pojedince i društvo u cjelini te promicati aktivno sudjelovanje učenika/ca u društvu putem novih medija.

Sivo gospodarstvo i rad “na crno” u Hrvatskoj čine 25-30% BDP-a. Stoga se procjenjuje da je svaka treća kuna zarađena “na crno” i da svaki dan 120.000 ljudi radi nelegalno. Rezultati dobiveni u analizi istraživanja pod nazivom „*Moja prava kroz učenje i rad*“, kojeg je udruga DIM provela u zagrebačkim srednjim školama 2008. godine, u području rada “na crno” ne pružaju temelje za optimizam jer većina učenika (40%, i to djevojke više od mladića) smatraju da je rad “na crno” prihvatljiv, a skoro tri četvrtine učenika pristalo bi na rad “na crno” ukoliko bi dobili novac viši od prosječne plaće, dok samo petina ispitanika izjavljuje da ni pod kakvim novčanim uvjetima ne bi pristala na rad “na crno”. Ovakav se stav prema radu “na crno” kosi sa značajkama radnog mjesta koje bi učenici htjeli dobiti.

Zbog same prirode strukovnih škola njihovi učenici znatno više od ostalih imaju priliku sudjelovati na tržištu rada i za vrijeme školovanja, što vidimo i iz podataka da je dvije trećine učenika već sudjelovalo u povremenom poslu za novac, a najviše njih, preko polovine, počelo je raditi prije navršene 16 godine što dopunjava činjenicu da preko 80% roditelja nema ništa protiv rada svog djeteta. Jedan od relativno povoljnih rezultata spomenutog istraživanja odnosi se na podatak da je

samo 10% ispitanika na dosadašnjem poslu imalo neugodna iskustva, a najveći broj učenika prekinuo je radni odnos zbog isteka ugovora. Iako je istek ugovora značajan razlog prekida rada čak dvije trećine učenika do sada je radilo bez potpisanog ugovora a samo petina je imala potpisan ugovor preko učeničkog servisa što pokazuje da je siva zona poslovanja uvelike prisutna i u segmentu najmlađe populacije.

Prema zadnjim podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje od listopada ove godine gledano prema dobi, mlade osobe do 24 godine čine 19,5 % ukupne registrirane nezaposlenosti (61.061 osoba), osobe srednje radne dobi od 25 do 49 godina 54,4 % (169.843 osobe), a osobe od 50 i više godina 26,1 % (81.446 osoba). U usporedbi s prethodnim mjesecom nezaposlenost se povećala u svim dobnim skupinama osim u skupini nezaposlenih osoba od 15 do 19 godina gdje se bilježi smanjenje nezaposlenosti od 2,0 %. Najveće se povećanje bilježi u dobnim skupinama: od 20 do 24 godine (5,0 %) te od 25 do 29 godina (3,7 %). Nadalje, broj nezaposlenih bez radnog iskustva za KV i VKV radnike iznosi 15,681. Broj nezaposlenih bez radnog iskustva koji su završili srednju školu u trajanju od 4 i više godina iznosi 15,763 što govori da su mladi ljudi koji završavaju srednje, posebice strukovne škole, oni koji se teško zapošljavaju, stoga postoji opravdana opasnost da će veliki broj njih raditi "na crno".

1.3. Instrumentarij, metodologija prikupljanje i obrada podataka

Instrument za prikupljanje empirijskih podataka konstruiran je kao strukturirani upitnik s pitanjima zatvorenog tipa u obliku nominalnih, ordinalnih i intervalnih skala te s pitanjima otvorenog tipa. Upitnik obuhvaća određene indikatore koji su operacionalizirani u setove varijabli kojima se ispituju:

- osnovna obilježja ispitanika (spol, dob, škola, razred)
- organizacijske, pravne i sadržajne specifičnosti odvijanja praktičnog rada učenika[2]
- mišljenja o mogućnosti zapošljavanja
- spremnost učenika na rad "na crno"
- percepcija i osnovna znanja o korupciji.

[2] rezultati ovog dijela upitnika koriste organizaciji za praćenje poštivanja prava učenika na praktičnoj nastavi i neće ovdje biti obuhvaćeni analizom

Podaci prikupljeni istraživanjem obrađivali su se pomoću programa SPSS, na univariatnoj, bivarijatnoj i multivarijatnoj razini. Za sve podatke prikazane su osnovne frekvencije (apsolutne i relativne frekvencije), a odnosi među pojedinim područjima istraživanja analizirana su pomoću analize varijance (u slučaju intervalnih varijabli) ili X^2 testom (u slučaju dihotomnih varijabli).

Istraživanje je akcijskog tipa a provodi se s ciljem stjecanja uvida poštuju li se i štite ljudska prava učenika tijekom rada u praktičnoj nastavi, zatim uvida u stavove učenika o mogućnosti njihovog zapošljavanja kao i spremnost učenika na rad "na crno" te na kraju, otkriti kakva je informiranost i stavovi učenika o korupciji te kako percipiraju korupciju u Hrvatskoj.

1.4. Uzorak

Prema podacima Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa (www.mzos.hr) u Zagrebu djeluje 81 srednja škola, među kojima je 40 strukovnih. Istraživanje je provedeno na uzorku od 700 učenika pet srednjih strukovnih škola Grada Zagreba (12,5%). Udio polaznika pojedinih razreda u uzorku istraživanja nije ujednačen i kreće se u rasponu od 40% do 5,1%, s obzirom na okolnost da strukovne škole međusobno znatno variraju po broju učenika koji se u njima školuju. Udio ispitanika u uzorku istraživanja prema školi koju pohađaju prikazan je u Tablici 1.

Tablica 1. Ispitanici prema školi koju pohađaju

NAZIV ŠKOLE	FR.	%
Druga ekonomska škola	129	18,4
Elektrostrojarska obrtnička škola	127	18,1
Obrtnička škola za osobne usluge	280	40,0
Škola za primalje	36	5,1
Upravna i birotehnička škola	128	18,3
Total	700	100,0

Nadalje, od ukupnog broja ispitanika 69,3% su učenice (Tablica 2.), dok je najviše ispitanika rođeno 1992. i 1993. godine, njih 54,8% (Tablica 3.). Što se tiče razreda koji pohađaju, 40% ispitanih učenika ide u drugi, 18,2% u treći a 41,8% učenika pohađa četvrti razred srednje škole (Tablica 4.)

Tablica 2. Spol ispitanika

SPOL	FR.	%
Muški	215	30,7
Ženski	485	69,3
Total	700	100,0

Tablica 3. Godina rođenja ispitanika

GODINA ROĐENJA	FR.	%
1990	1	,1
1991	21	3,0
1992	246	35,3
1993	182	25,9
1994	203	28,9
1995	45	6,4
Total	700	100,0

Tablica 4. Ispitanici po razredima koji pohađaju

RAZRED	FR.	%
2 Razred	280	40,0
3 Razred	127	18,2
4 Razred	293	41,8
Total	700	100

2. Rezultati istraživanja

2.1. Rezultati o percepciji korupciji i usporedba rezultata sa recentnim istraživanjima

Najčešće korišteni pokazatelji percepcije korupcije su Indeks kontrole korupcije Svjetske banke i Indeks percepcije korupcije Transparency Internationala. Premda su pokazatelji percepcije korupcije subjektivne naravi, budući da se temelje na ispitivanju mišljenja o *percipiranoj* razini korupcije, za sada su jedine metodološki konzistentne baze podataka za analizu korupcije. Za zemlje uključene u međunarodne integracijske procese, poput Hrvatske, posebice je važno što pokazatelji percepcije korupcije odražavaju vanjsku sliku o tome kako nas vidi međunarodna zajednica, politički partneri, analitičari koji ocjenjuju kreditni rejting zemlje, strani ulagači.[3]

Istraživanje otkriva da je vrijednost indeksa ove godine niža, što znači da je percipirana korupcija u Hrvatskoj veća nego protekle dvije godine te je u razini 2007. godine (Grafikon 1.)

Grafikon 1.

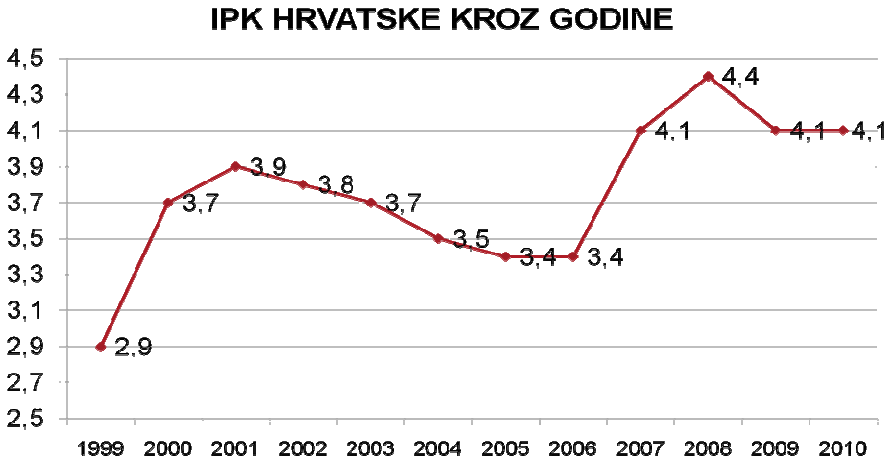

Hrvatska se nalazi na 62. mjestu od 178 zemalja obuhvaćenih istraživanjem, a u odnosu na zemlje u okruženju u rangu je sa Makedonijom, iza Slovenije i Turske ali ispred Italije, Crne Gore, Rumunjske, Bugarske, Srbije i BiH (Tablica 5.).

[3] Transparency International*: Indeks percepcije korupcije 2010*

Tablica 5. Usporedba sa zemljama u okruženju

BR.	ZEMLJA	REZULTAT	BR. ISTRAŽIVANJA
27	Slovenija	6,4	8
56	Turska	4,4	7
62	Hrvatska	4,1	8
62	Makedonija	4,1	5
67	Italija	3,9	6
69	Crna Gora	3,7	5
69	Rumunjska	3,7	5
71	Bugarska	3,6	8
78	Srbija	3,5	6
91	BiH	3,2	7

Što se tiče percepcije korupcije ispitanih učenika rezultati otkrivaju da su donekle svjesni štetnosti korupcije pa tako 59,7 % učenika smatra korupciju jako štetnom i izrazito štetnom pojavom u našem društvu, dok sa druge strane ipak zabrinjava da 14,8 % učenika korupciju smatra zanemarivim ili nikakvim problemom. (Tablica 6.)

Tablica 6. Problem korupcije u našem društvu

	FR.	%	VALJANI %
Nikakav problem	50	7,1	7,8
Zanemariv problem sa malim ili nikakvim štetama	45	6,4	7,0
Korupcija jeste problem te nanosi štete koje su podnošljive	100	14,3	15,5
Jako šteti društvu i veliki je i teško rješiv problem	190	27,1	29,5
Izrazito štetna i jedan od najvećih problema koji se ne može nikako iskorijeniti	259	37,0	40,2
Total	644	92,0	100,0
Nisu odgovorili	56	8,0	

Daljnjom analizom i uporabom Kruskal Wallis testa (Tablica 7.) otkriva se statistički značajna razlika u mišljenjima o tome kakva je korupcija problem između učenika različitih razreda.

Tablica 7. Kruskal Wallis test u zavisnosti koji razred pohađaju

	PO TVOM MIŠLJENJU, KORUPCIJA U NAŠEM DRUŠTVU JE?
χ^2	44,816
df	2
Razina značajnosti (p)	,000

Točnije, postoji povezanost između razreda koji učenici pohađaju i mišljenja o štetnosti korupcije (Tablica 8.), učenici viših razreda korupciju smatraju štetnijom. Pa tako u Tablici 9. rezultati pokazuju da su učenici četvrtih razreda svjesniji štetnosti korupcije (81,3 % ispitanika koji pohađaju četvrti razred smatraju da je korupcija izrazito i jako štetna), nego što su to učenici trećih i drugih razreda (49,6% ispitanih učenika trećih i 65,8% drugih razreda).

Tablica 8, Korelacija između razreda koji učenici pohađaju i mišljenja o štetnosti korupcije

		PO TVOM MIŠLJENJU, KORUPCIJA U NAŠEM DRUŠTVU JE?
Razre	**Correlation (r)**	,159**
	Razina značajnosti (p)	,000

Tablica 9. Usporedbe mišljenja o štetnosti korupcije učenika drugih, trećih i četvrtih razreda

		PO TVOM MIŠLJENJU, KORUPCIJA U NAŠEM DRUŠTVU JE?					TOTAL
		Nikakav problem	Zanemariv problem sa malim ili nikakvim štetama	Korupcija jeste problem te nanosi štete koje su podnošljive	Jako šteti društvu i veliki je i teško rješiv problem	Izrazito štetna i jedan od najvećih problema koji se ne može nikako iskorijeniti	
Razred	**Drugi razred**	14	21	48	80	80	243
		5,8%	8,6%	19,8%	32,9%	32,9%	100,0%
	Treći razred	24	12	23	25	33	117
		20,5%	10,3%	19,7%	21,4%	28,2%	100,0%
	Četvrti razred	12	12	29	85	146	284
		4,2%	4,2%	10,2%	29,9%	51,4%	100,0%

Statistički značajna razlika u mišljenjima koliki je problem korupcija pronađena je i u zavisnosti koju školu ispitanici pohađaju (Tablica 10.).

Tablica 10. Kruskal Wallis test u zavisnosti koji razred pohađaju

	PO TVOM MIŠLJENJU, KORUPCIJA U NAŠEM DRUŠTVU JE?
χ^2	47,682
df	4
Razina značajnosti (p)	,000

Iz Tablice 11. može se vidjeti da samo 49,6% ispitanih učenika Elektrostrojarske te 65,8% iz Obrtničke škole za osobne potrebe smatraju korupciju izrazito i jako štetnom, sa druge strane 85,2% ispitanih učenika Upravno birotehničke, 80% iz Škole za primalje te 77,7% ispitanih učenika II. ekonomske smatraju korupciju izrazito i jako štetnom za društvo.

Tablica 11. Usporedbe mišljenja o štetnosti korupcije u odnosu na školu koju pohađaju

		PO TVOM MIŠLJENJU, KORUPCIJA U NAŠEM DRUŠTVU JE?					TOTAL
		Nikakav problem	Zanemariv problem sa malim ili nikakvim štetama	Korupcija jeste problem te nanosi štete koje su podnošljive	Jako šteti društvu i veliki je i teško rješiv problem	Izrazito štetna i jedan od najvećih problema koji se ne može nikako iskorijeniti	
Naziv škole	Upravno birotehnička	0	3	16	39	70	128
		,0%	2,3%	12,5%	30,5%	54,7%	100,0%
	Elektrostrojarska obrtnička škola	24	12	23	25	33	117
		20,5%	10,3%	19,7%	21,4%	28,2%	100,0%
	Obrtnička škola za osobne usluge	14	21	48	80	80	243
		5,8%	8,6%	19,8%	32,9%	32,9%	100,0%
	Škola za primalje	3	2	2	10	18	35
		8,6%	5,7%	5,7%	28,6%	51,4%	100,0%
	II ekonomska škola	9	7	11	36	58	121
		7,4%	5,8%	9,1%	29,8%	47,9%	100,0%

Korupcija u najširem smislu je svaka zlouporaba prava ili ovlasti nad sredstvima ili pravima drugih u cilju vlastitog dobitka ili stjecanja privatnih koristi, a može biti prisutna u javnom i u privatnom sektoru. Danas najviše korištena definicija korupcije je «zlouporaba javnih ovlasti u privatnu korist» (Svjetska banka, 1997) prema kojoj korupcija uvijek uključuje javni sektor, bilo da se radi o korupciji unutar pojedinih dijelova javnog sektora (za privatnu korist njegovih djelatnika) bilo da se korupcijske transakcije odvijaju između javnog i privatnog sektora.[4]

Učenici koji su sudjelovali u ovom istraživanju na tragu su definicija koje su priznate, pa tako na pitanje da svojim riječima opišu što je to korupcija njih 60% (svi odgovori nalaze se u prilogu) dalo je svoje mišljenje od čega najviše ispitanih učenika, njih 25 % (od ukupnog broja ispitanika) korupciju poistovjećuju sa davanjem ili primanjem mita. U Tablici 12. neki su od primjera odgovora učenika:

Tablica 12. Mišljenja učenika o korupciji (mito)

Traženje veze za posao, mito
Davanje i primanje mita bilo kakve vrste i najčešće se događa u državnim tvrtkama i javnim tijelima
Davanje mita da bi se izvukli iz nekih situacija, korumpirani političari uzimaju novce od jadnih i siromašnih ljudi
Davanje mita pomoću njega prikrivamo štetu ili dobivamo bolje rezultate
Davanje mita za određenu uslugu
Davanje mita za zapošljavanje a time neka kvalificiranija osoba gubi pravo na radno mjesto
Dolazak do koristi uz pomoć mita
Ilegalan način stjecanja bogatstva i položaja - mitom
Kada neko nekoga podmiti, npr. kod upisa na faks imućni roditelji daju novac da bi se njihovo dijete upisalo, iako nema šansi po bodovima da pohađa fakultet
Kada nekog podmitimo da napravi nešto što nije moguće u normalnim uvjetima i rokovima
Korupcija je kada ljudi iskorištavaju svoje pozicije, primaju mito, otpuštaju ljude i sl.
Korupcija je neko podmićivanje ljudi, ili preko poznanstava doći do određenog položaja
Korupcija je podmićivanje bilo kojih zaposlenika u različitim poslovima kako bi se što brže i učinkovitije i često nezakonski došlo do određenih stvari, kako bi se obavili određeni poslovi te ostvarili određenih ciljevi
Korupcija je podmićivanje i muljanje. Nažalost naša zemlja tako funkcionira i zato na visoke položaje dolaze oni koji to ne zaslužuju ali na njih dolaze zbog novca!! Mladi ljudi s faksom i diplomama ostaju nezaposleni zbog tatinih sinova koji dolaze na pozicije koje nisu u njihovom rangu

[4] Privredna kretanja i ekonomska politika 106 / 2006**.** *Jelena Budak:* Korupcija u Hrvatskoj: percepcije rastu, problemi ostaju

Krađa studenata i podmićivanje učitelja za daljnji prolaz
Podmićivanje službenih osoba radi stjecanja vlastite koristi
Pogodovanje nekom prilikom upisa na fakultet podmićivanje vlasti, dolaženje do pozicije ili imovine na nezakonit način
Podmićivanje ljudi koji su na većoj funkciji ili većoj mogućnosti da bi nam napravili neku uslugu
Prikrivanje prevare na način da svjedoke kriminalnog dijela podmitimo s novcem ili bilo čim vrijednim
To je mito kojim određeni subjekti ostvaruju ciljeve i interese do kojih ne bi došli na regularan način ili bi njihovo ostvarenje išlo mnogo teže i duže

Odmah nakon mita i podmićivanja ispitani učenici pojam korupcije poistovjećuju sa davanjem novca ili potplaćivanjem za određene usluge (18,7% od ukupnog broja ispitanih). U Tablici 13. mogu se vidjeti primjeri:

Tablica 13. Mišljenje učenika o korupciji (potplaćivanje)

Kada potplatim nekog visokorangiranog čovjeka radi osobne koristi
Kada se poslodavac potkupi tako da on zaposli osobu koja uopće nije za taj posao.
Korupcija je kada nekog potplatimo, tj. kada platimo nekome da nas npr. zaposli ili da nas npr. puste preko granice bez pregledanja
Korupcija je potplaćivanje, odnosno podmićivanje da učini neko dobro za nas a da pri tom ne misli da li to može štetiti drugima
Korupcija je potplaćivanje drugih radi svoje koristi i dobiti
Neprihvatljiv oblik rješavanja problema zapošljavanja itd. do viših pozicija dolazi se potplaćivanjem
Potkupljivanje državnih institucija, policije zdravstva itd.
Potplaćivanje za prolazak u školi
Potplaćivanje određenih osoba na višem položaju zbog stjecanja vlastite dobiti
Top je najbrži i najjednostavniji način da dođeš do svega što ti je potrebno, bez toga ova država ne bi funkcionirala
Davanje velike svote novca kako ne bi dobila kaznu ili prošla ispit
Kada ljudi novcima postižu ciljeve a ne svojim zaslugama i trudom, kada ljudi novcem dobivaju neke povlastice koje drugi nemaju
Korupcija je kada nekom daš novac da bi on učinio nešto što će tebi ići u korist ili te zbog toga negdje progurao, dao ti prednost ispred drugih
Korupcija je kada nekome dajemo novac u zamjenu za nešto
Korupcija je kada novcem kupiš posao, mjesto u bolnici i ne peče te savjest zbog toga
Korupcija je kada uzimaš novac s stvarima za neku uslugu
Ljudi koji primaju novac ili neke materijalne stvari u svrhu poboljšanja svog statusa
Ljudi rade to kako bi zaradili ili svojim poznanicima našli radno mjesto ili primaju novac kako bi obavili neki posao.
Primanje novca za neke stvari koje se ne treba dodatno plaćati npr. kada doktori primaju državne plaće a dodatno od bolesnika traže novac za svoje usluge a nisu privatnici
Primanje novca za nešto što se inače ne bi moglo uraditi
Primanje preko reda kod liječnika, novac za "kavu" policiji, plaćanje na faksu

Protupravne radnje vezane uz primanje i davanje raznih poklona ili pronevjeru novca
To je kad daješ novac da se izvučeš iz problema
Tu spadaju svi u saboru ljudi na višim pozicijama kako bi se domogli novca
Plaćanje službenika za određenu uslugu preko reda ili po povoljnim uvjetima
Plaćanje da bi se dobio posao ili da bi usluga što bolje bila obavljena
Plaćanje za neku uslugu koja inače nije naplativa, ali zbog efikasnosti ljudi je plaćaju
To je danas način življenja, ljudi koji mogu platiti dobit će posao oni koji ne mogu jedva će prehranjivati obitelj

Od ostalih mišljenja (14,3% od ukupnog broja ispitanih) spominje se rad na crno, zapošljavanje preko veze te imena visokih političara (Tablica 14.)

Tablica 14. Mišljenja učenika o tome što je korupcija (ostalo)

Bez veza i poznanstava i nemoralnih djela teško je opstati: korupcija je nemoralan način dolaženja do uspjeha
Dobivanje posla preko veze primanje darova i slične stvari
Dolaženje do boljih pozicija i mjesta ostvarivanja ciljeva na neprihvatljiv način, posrednim putem preko veze
Nelegalne aktivnosti rad na crno, i upis u škole preko veze
Polaganje ispita zapošljavanje i sl. preko veza
Sve ide preko veze i to je realnost Hrvatske
To je ono preko veze, oblik nelegalnog stjecanja imovine znanja
To je pojava za kojeg najčešće vežemo zapošljavanje preko veze
Zapošljavanje putem veza
Zapošljavanje preko veze, darivanje radi ostvarivanja nekog interesa, upisi na fakultet
Rad na crno
Današnji političari
Ima je svugdje zato me ne zanima
Iskorištavanje svoje pozicije zbog vlastitih interesa
Kada Jadranka Kosor nezasluženo dobije stan na ravnicama
Kazneno djelo zlouporabe povjerenja
Korupcija je nezakonito rješavanje i donošenje nekih odluka
Korupcija je suprotno od ispravnog
Način preživljavanja
Oblik zlouporabe ovlasti radi osobne koristi, bilo da se radi o javnom ili privatnom sektoru
Politika
Ponekad je prihvatljiva i nužna a svi su uključeni od državnog vrha do nas osobno
Posljedica pohlepe ljudi na pozicijama
Sanader

Svaki oblik zlouporabe vlasti i moći zbog osobne koristi, najčešće u politici i javnim službama
Svako iskorištavanje položaja
Zlouporaba ovlasti i moći zbog osobne koristi

Nadalje, na pitanje kako bi ocijenili svoje znanje o korupciji (1 označava odgovor nimalo, a 5 odlično), dobiva se prosječna ocjena 3,10 (Tablica 15.), uzimajući u obzir kako učenici definiraju korupciju može se reći da su se realno ocijenili.

Tablica 15. Procjena znanja o korupciji učenika srednjih škola u strukovnim školama Grada Zagreba

	FR.	%	VALJANI %
1	71	10,1	10,8
2	87	12,4	13,2
3	286	40,9	43,3
4	138	19,7	20,9
5	78	11,1	11,8
Total	660	94,3	100,0
Nisu odgovorili	40	5,7	
Prosječna ocjena	**3,10**		

Uspoređujući dobivene rezultate sa rezultatima istraživanja «PROCJENA ZNANJA I STAVOVA UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA O PROBLEMU KORUPCIJE»[5] (Tablica 16.) vidljivo je da postoji razlika kod ocjenjivanja. Koristeći χ_2 test otkriva se statistički značajna razlika u procjeni znanja između učenika koji su uključeni u ovo istraživanje i učenika koje je obuhvatilo istraživanje PROCJENA ZNANJA I STAVOVA UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA O PROBLEMU KORUPCIJE» «Antikorupcijski sat» (χ_2 = 50,077; na razini značajnosti p= 0,000).

[5] istraživanje PROCJENA ZNANJA I STAVOVA UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA O PROBLEMU KORUPCIJE» «Antikorupcijski sat» je provedeno u sljedećim gradovima Osijek (Graditeljsko-geodetska škola Osijek, I. gimnazija, II. gimnazija, III. Gimnazija), Split (Turističko-ugostiteljska škola IV. gimnazija Marko Marulić, II. Gimnazija, I. gimnazija), Rijeka (Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, Srednja talijanska škola Rijeka Scuola media superiore Italiana Fiume, Medicinska škola u Rijeci, Gimnazija Andrije Mohorovičića Rijeka), Zagreb (Prirodoslovna škola Vladimir Prelog, II. Gimnazija, IV. Gimnazija.)

Tablica 16. Procjena znanja o korupciji učenika srednjih škola u Hrvatskoj

PROCJENA ZNANJA O KORUPCIJI (HRVATSKA)	FR.	%	VALJANI %
Nedovoljno/loše	71	15,3	15,9
Dobro	186	40,2	41,7
Vrlo dobro/odlično	189	40,8	42,4
Total	446	96,3	100,0
Nije odgovorilo	17	3,7	
Prosječna ocjena	**3,40**		

Pored razlika u odnosu na spomenuto istraživanje razlika se pronalazi i između škola koje su obuhvaćene ovim istraživanjem. (Tablica 17.)

Tablica 17. Testiranje statistički značajne razlike ocjene o znanju o korupciji između škola koje obuhvaća istraživanje.

	KAKO BI OCIJENIO/LA SVOJE ZNANJE O KORUPCIJI
χ^2	17,454
df	4
Razina značajnosti (p)	,002

Karakter te razlike može se vidjeti na Grafikonu 2. Učenici Upravne i birotehničke, Škole za primalje te Obrtničke škole za osobne usluge mišljenja su da je korupcija mnogo veći problem nego što to misle učenici Elektrostrojarske škole. Sa druge strane, učenici Elektrostrojarske obrtničke škole procijenili su da imaju najviše znanja o korupciji, to se može objasniti time što ne smatraju korupciju izrazito štetnim problemom pa tako i posjedovanje znanja o njoj nije bitno, stoga ocjene nisu objektivne, odnosno pošto korupcija po njihovoj percepciji nije toliko veliki problem tako i posjedovanje bilo kakvog znanja o korupciji zaslužuje po njihovom mišljenju veću ocjenu.

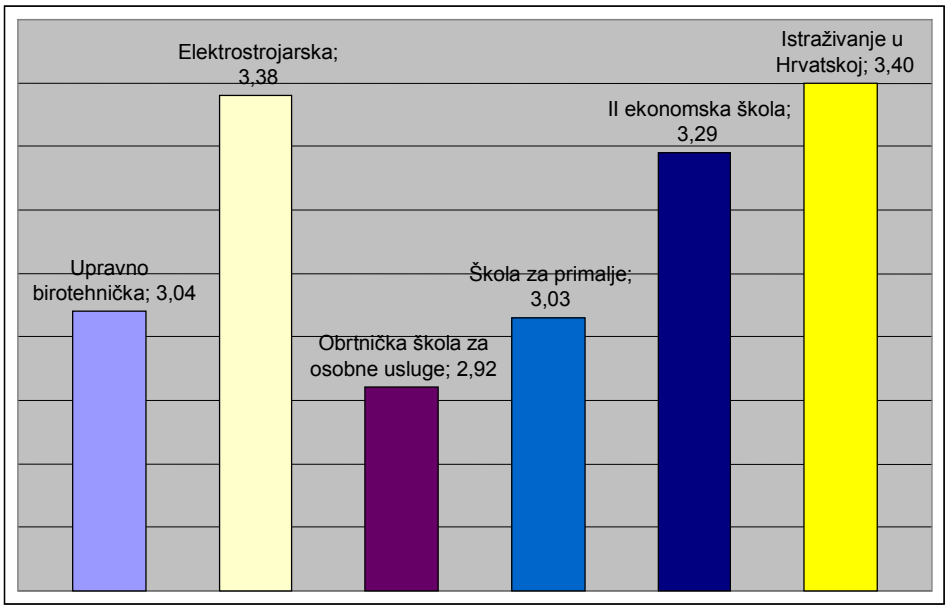

Grafikon 2. Procjena znanja o korupciji

Na osnovu ovih rezultata može se doći do zaključka da učenici srednjih strukovnih škola Grada Zagreba nemaju dovoljno znanja o korupciji i njenoj štetnosti, a kako rezultati pokazuju, ispitani učenici su i sami svjesni toga jer su procijenili da imaju manje znanje nego učenici srednjih škola u čitavoj Hrvatskoj, stoga se nameće potreba da se to znanje upotpuni sa različitim programima edukacije.

Daljnji rezultati također govore u prilog o ne dovoljnoj informiranosti i educiranosti učenika o korupciji. Na pitanje da li bi prijavili korupciju (Tablica 18.) od 667 ispitanih učenika koji su odgovorili na ovo pitanje 59,4 %, njih odgovorili su sa *ne*. Gledajući raspodjelu po školama (Tabela 19.) čak 69,2 % ispitanika iz druge ekonomske škole, te 66,4% ispitanika iz Upravno birotehničke i Elektrostrojarske škole ne bi prijavilo korupciju.

Tablica 18. Da li bi prijavili korupciju?

	FR.	%	VALJANI %
Da	271	38,7	40,6
Ne	396	56,5	59,4
Total	667	95,3	100,0
Nisu odgovorili	33	4,7	
Total	700	100,0	

Tablica 19. Prijavljivanje korupcije po školama

	DA LI BI PRIJAVIO/LA KORUPCIJU?		TOTAL
	Da	Ne	
Upravno birotehnička škola	43	85	128
	33,6%	66,4%	100,0%
Elektrostrojarska obrtnička škola	40	79	119
	33,6%	66,4%	100,0%
Obrtnička škola za osobne usluge	134	13	267
	50,2%	49,8%	100,0%
Škola za primalje	17	16	33
	51,5%	48,5%	100,0%
II. ekonomska škola	37	83	120
	30,8%	69,2%	100,0%

Od 271 ispitanih učenika koji bi prijavili korupciju, njih 222 (31,7% od ukupnog broja ispitanih) dalo je odgovor kome, u Tablici 20. vidljivo je da bi najveći broj ispitanika korupciju prijavilo policiji i USKOK-u. Zatim idu nadležna tijela, a nakon toga roditelji. Zanimljivo je da bi 7,57% ispitanih učenika prijavilo korupciju - samo ne znaju kome.

Tablica 20. kome bi prijavili korupciju

	FR.	%
Policiji, USKOK- u	130	18,57%
Prijavio bih ali ne znam kome	53	7,57%
Nadležnima	25	3,57%
Roditeljima	14	2,00%
Total	222	31,71%

Od onih učenika koji ne bi prijavili (396 ispitanih učenika) korupciju, njih 209 (29% od ukupnog broja ispitanika) navodi razloge (svi navedeni razlozi nalaze se u prilogu), od kojih se najčešće ponavlja *da to ne bi ništa promijenilo,* da učenike to *ne zanima,* da *nije njihova stvar.* Nadalje, zbog *straha* pa na kraju zato što bi i *sami učestvovali u tome* i sl. (Tablica 21.)

Tablica 21. Najčešći razlozi zašto učenici ne bi prijavili korupciju.

	Fr.	%
Ne bi to ništa promijenilo	26	3,71%
Ne zanima me	26	3,71%
Ne želim se miješati	22	3,14%
Bilo bi me strah ne bih se miješala	17	2,43%
Možda bi i ja u nekoj situaciji sudjelovala u tome, i ja bi to učinila,	14	2,00%
Nema smisla	12	1,71%
Ja ne mogu ništa učinit, Jer moja riječ ništa ne bi značila, Mene maloljetnika nitko ne bi ozbiljno shvatio	12	1,71%
Ne bi ništa pomoglo	5	0,71%
Svi to rade	5	0,71%
Nikome svi su korumpirani	4	0,57%
Jer sama znam mnogo ljudi koji su prisiljeni dati mito	3	0,43%
Nemam povjerenja	2	0,29%
Ljudi se snalaze da bi mogli preživjeti	2	0,29%
Ovisi o čemu se radi	2	0,29%
To je normalna stvar	2	0,29%
To je samo snalažljivost ljudi	2	0,29%

No, ne začuđuje ovakvo stanje u srednjim školama. Naime, prema podacima udruge Partnerstvo za društveni razvoj, prikupljenim putem *Projekta praćenja i dokumentiranja slučajeva korupcije*, stanje u obradi kompleksnih predmeta korupcije je zabrinjavajuće. Naime, od 355 ukupno zaprimljenih predmeta u udruzi Partnerstvo za društveni razvoj (aktivni predmeti od 2006. do 2010.), 46 je predmeta kompleksne korupcije, odnosno korupcije u kojoj se sumnjiči tri ili više osoba, uglavnom visokopozicioniranih ili dvije ili više različitih državnih institucija.

U 46 predmeta ukupno je 53 prijavitelja. Od 53 prijavitelja nakon prijavljivanja korupcije stradalo je, odnosno bilo izloženo represiji svih 53 prijavitelja. U 36 slučajeva na prijavitelje je vršen administrativni pritisak (putem različitih inspekcijskih nadzora i administrativnih zahtjeva), u 29 slučajeva je prema prijaviteljima vršen pritisak na radnom mjestu, u istom broju (29) slučajeva je protiv prijavitelja nakon prijavljivanja vođena medijska kampanja, u 26 slučajeva se prijaviteljima prijetilo, u 15 slučajeva protiv prijavitelja je pokrenut kazneni progon bez osnova (utvrđeno oslobađajućim presudama), a u 6 slučajeva se prijavitelje koristeći institut suda podvrgavalo

psihijatrijskom vještačenju (u svih 6 slučajeva su prijavitelji ocijenjeni kao poslovno i raspravno sposobni).

Prema statistici udruge u predmetima koje je udruga upućivala na nadležno postupanje nadležnim tijelima u 50% predmeta upućenih MUP-u RH je dovršena obrada (13 od 25), a samo u jednom slučaju prijavitelji su zadovoljni postupanjem MUP-a, 17% predmeta je dovršeno po prijavama od strane Državnog odvjetništva (5 od 28), a jedan je prijavitelj zadovoljan rezultatom, u 10% predmeta (2 od 19) donesena je odluka u USKOK-u po prijavama kompleksne korupcije, a niti jedan od prijavitelja nije zadovoljan napravljenim[6].

Ni ovakvo trenutačno stanje u provedbi strategije protiv korupcije, ni ekonomska kriza, iz koje se ne vidi izlaz, niti česte političke krize, kao i globalna apatija ne smije spriječiti mlade ljude da budu nositelji svih pozitivnih promjena pa tako i odnosa prema korupciji, ali, kako prezentirani rezultati govore, to će ići veoma teško, posebice uzimajući u obzir poražavajuću činjenicu da bi 58,9% ispitanih učenika sudjelovalo u koruptivnim radnjama ukoliko bi im to donijelo određenu korist (Tablica 22.).

Tablica 22. Da li bi učestvovao/la u korupciji ukoliko bi ti to donijelo koristi

	FR.	%	VALJANI %
Da	395	56,4	58,9
Ne	276	39,4	41,1
Total	671	95,9	100,0
Nisu odgovorili	29	4,1	
Total	700	100,0	

Sumirajući dosad prezentirane rezultate s pravom se može reći da učenici srednjih strukovnih škola grada Zagreba nisu dovoljno svjesni štetnosti korupcije te, kako i sami sebe ocjenjuju, nemaju potrebno znanje o ovoj društveno štetnoj pojavi, a pored svega toga ne postojanje dovoljno jasne državne strategije za suzbijanje korupcije (ili bar njene provedbe) te kulturna razina i tradicija igraju veliku ulogu u percepciji i prihvaćanju korupcije. Načini tumačenja moralnih vrijednosti razlikuju se od naroda do naroda i od kulture do kulture. Tako se, primjerice, ističe kako se u Hrvatskoj, a i ostalim zemljama Balkana, „normalnim smatra da visoki državni službenik zbrine

[6] *Učinak provedbe Strategije suzbijanja korupcije (2008. godine) i Akcijskog plana uz Strategiju suzbijanja korupcije (revizija) iz 2010. godine* **Policy brief PSD 05/2010.Partnerstvo za društveni razvoj, ožujak 2010. godine**

svoju obitelj i poznanike, jer ako to odbije, onda će ga radna sredina, obitelj ili društvo u koje zalazi izopćiti ili prisiliti da se ponaša drukčije.“ [7]

Nadalje se istraživanjem otkriva kako učenici srednjih strukovnih škola percipiraju prisutnost korupcije u institucijama javnog sektora. Pa tako na postavljano pitanje o prisutnosti korupcije u institucijama javnog sektora (Grafikon 3.), (učenici su davali ocjene od 1 – korupcija je veoma česta do 5 korupcija ne postoji) učenici najnižu ocjenu daju Vladi, predsjedniku Vlade i ministrima (1,46), zatim Hrvatskom saboru (1,62), fakultetima (1,77), policiji (1,88) a najmanje korupcije učenici percipiraju u vojsci (3,00) i crkvi (3,23).

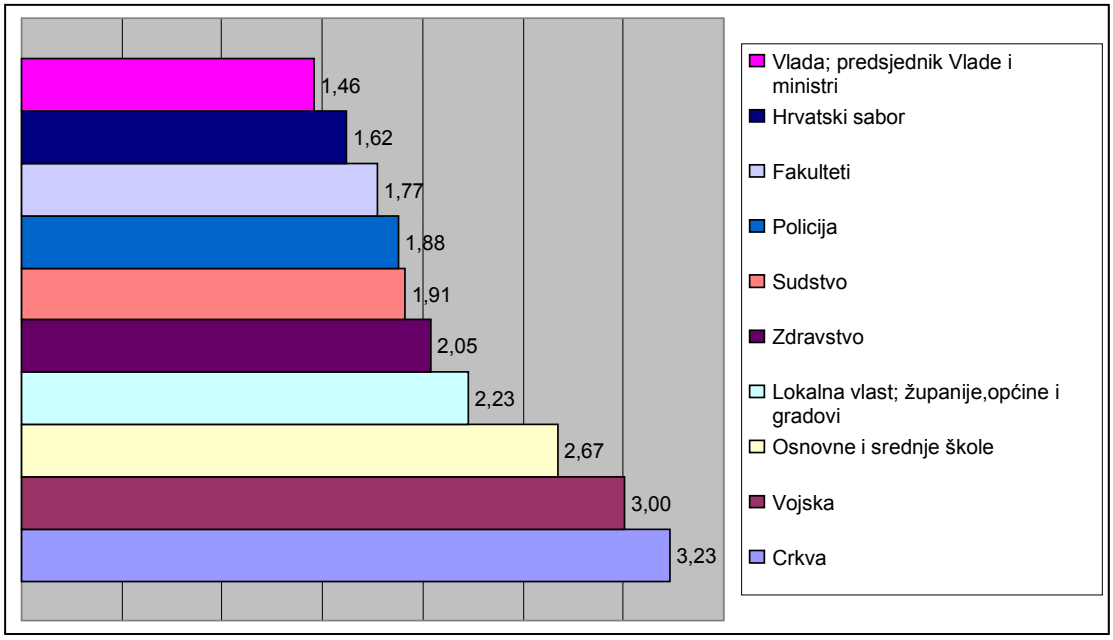

Grafikon 3. prisutnost korupcije u institucijama javnog sektora

Rezultati istraživanja Transparency International Hrvatska: *Korupcija i javnost informacija, stavovi i iskustva koje je proveo* GfK-Centar za istraživanje tržišta, provedeno od svibnja 2003. do svibnja 2005. (Tablica 15.) otkrivaju da je po percepciji građana Hrvatske korupcija najraširenija u sudstvu i zdravstvu.

[7] Sunić,T. (2010.): Korupcija: najstariji zanat, Političke analize. Stranica 6 od 59

Tablica 23. Prisutnost korupcije u institucijama

Tablica 2. Prisutnost korupcije po institucijama javnog sektora, u % ispitanika, 2003. i 2005.		
Korupcija je raširena i jako raširena	**2003.**	**2005.**
Sudstvo	70,0	**80,7**
Zdravstvo	71,3	79,7
Lokalna vlast; županije, općine i gradovi	**72,8**	73,1
Policija	57,7	66,3
Hrvatski sabor	55,0	64,5
Fond za privatizaciju	57,6	63,9
Vlada	52,0	63,0
Fakulteti	54,2	56,6
Vojska	35,2	40,0
Osnovne i srednje škole	22,5	27,8
Crkva	18,5	18,2

Izvor: Transparency International Hrvatska www.transparency.hr, *Korupcija i javnost informacija, stavovi i iskustva GfK-Centar za istraživanje tržišta, anketa, svibanj 2003., svibanj 2005.*

Uspoređujući rezultate ova dva istraživanja može se pretpostaviti da je na percepciju korupcije učenika strukovnih škole utjecalo niz afera koje se spominju u medijima i koje direktno terete upravo članove vlade i predstavnike Hrvatskog sabora. Pa tako i visoke političke institucije učenici percipiraju kao korumpirane točnije kao institucije gdje je korupcija raširena i jako raširena. Usporedba se može vidjeti na Grafikonu 4.

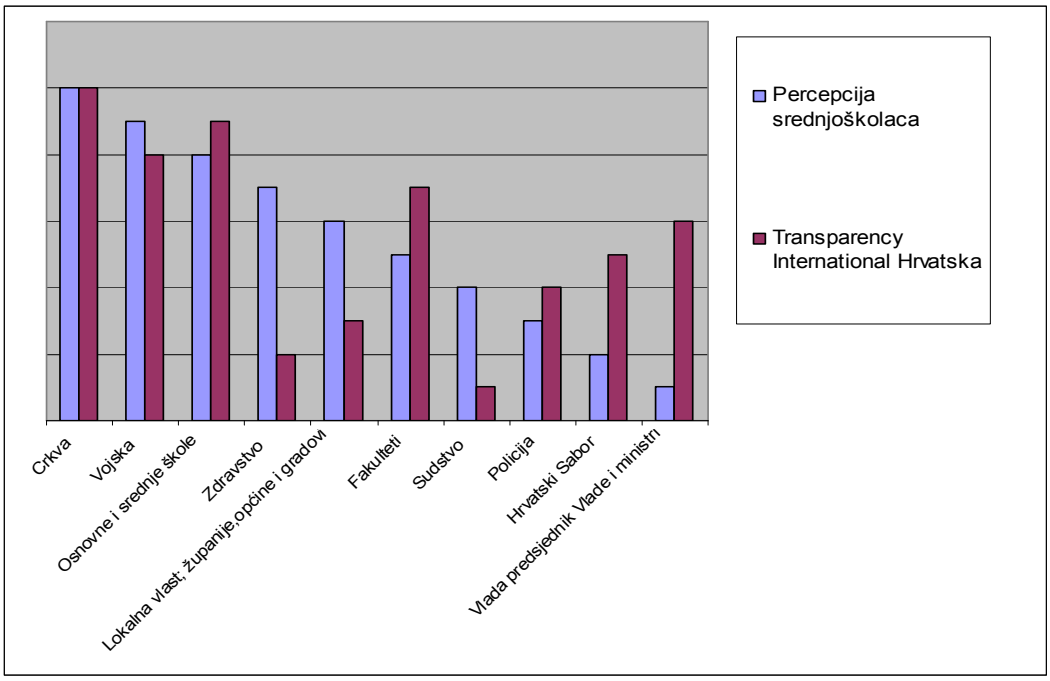

Grafikon 4. Usporedba rezultata istraživanja *Percepcija korupcije među srednjoškolcima strukovnih škola Grada Zagreba* sa istraživanjem Transparency International Hrvatska: *Korupcija i javnost informacija, stavovi i iskustva*

Pored vlade i Sabora ispitanici smatraju da je korupcija veoma zastupljena i na fakultetima, policiji, sudstvu te zdravstvu, što je vjerojatno uzrokovano, pored aktualnih afera i osobnim iskustvima. Tome u prilog idu primjeri korupcije za koje su čuli (Tablica 24.), kao i osobna iskustava (tablica u prilogu), gdje su ispitani učenici najčešće svjedočili podmićivanju policajaca ili izbjegavanju plaćanja kazne (njih 31 ili 4,43% od ukupnog broja ispitanih). Zatim posredovanju ili plaćanju kod upisa na fakultet, polaganju ispita ili upisa u željenu školu (26 učenika ili njih 3,71%). 16 (2,29%) učenika svjedočilo je korupciji u zdravstvu.

Tablica 24. primjeri korupcije za koje su učenici čuli

	FR.	**%**
Korupcija na fakultetima (upis, plaćanje ispita, diploma i sl.)	126	18,00%
razni oblici korupcije u zdravstvu,	58	8,29%
Vlada i visoki dužnosnici (Snader, Polančec i ostali)	55	7,86%
Razni oblici korupcije u školstvu	50	7,14%
Podravka	20	2,86%
Fera INDEKS	17	2,43%
Korupcija u Sudstvu	14	2,00%
dobivanje posla preko veze	11	1,57%
Korupcija u nogometu	8	1,14%
Hypo banka	7	1,00%
INA	6	0,86%
Ostalo	23	3,29%
Farbanje tunela	1	0,14%
Afera kamioni	1	0,14%
Carina	1	0,14%
Fimi - medija	1	0,14%
Izbjegavanje prometne kazne	2	0,29%
Korumpirane osobe plaćene da prešute neku vijest	1	0,14%
Korupcija u javnoj nabavi, natječajima	1	0,14%
Korupcija u vojski	1	0,14%
Korupcija policije	1	0,14%
Krađa	1	0,14%
Kupnja vojnih kamiona	1	0,14%
Mito	1	0,14%
Mito za ubojstva	1	0,14%
Ne pačanje kazne kod prebrze vožnje	1	0,14%
Nestajanje državnog novca	1	0,14%
Npr: dođe inspekcija u salon i trebaš dobiti kaznu ti mu podmitiš i ne kazne te	1	0,14%

Podmićivanje	1	0,14%
Podmićivanje organa vlasti	1	0,14%
Potplaćivanje glasova u općinskim izborima	1	0,14%
Potplaćivanje nekoga za uslugu	1	0,14%
Pranje novca tvrtki	1	0,14%
Svugdje	1	0,14%
U medijima	1	0,14%

Na pitanje o krivcima za korupciju (Grafikon 5.) (svaki od navedenih razloga učenici su mogli ocijeniti ocjenom od 1 (izrazito krivi) do 5 (uopće nisu krivi za korupciju)) najmanju ocjenu dobilo je nepostojanje oštrih kazni i mjera protiv korupcije, loši zakoni te postojanje prilika i mogućnosti da dužnosnici zlouporabe svoj položaj, dok razloge kao što su niske plaće i nezainteresiranost i strah te nedostatak suradnje građana učenici smatraju najmanje krivim za pojavu korupcije. Ispitani učenici identificirali su čimbenike koji su veoma značajni kod pojave i intenziteta korupcije. Naime, nepostojanje odgovarajućih propisa i pravila, nepostojanje profesionalne etike i drugi čimbenici vezani uz koncentraciju ekonomske moći u rukama malog broja pripadnika društva i povezanosti centara političke i ekonomske moći uzrokovat će da korupcija bude česta i što je još gore društveno prihvatljiva za mlade ljude koji su budući nositelji društvenog i političkog života ove zemlje.

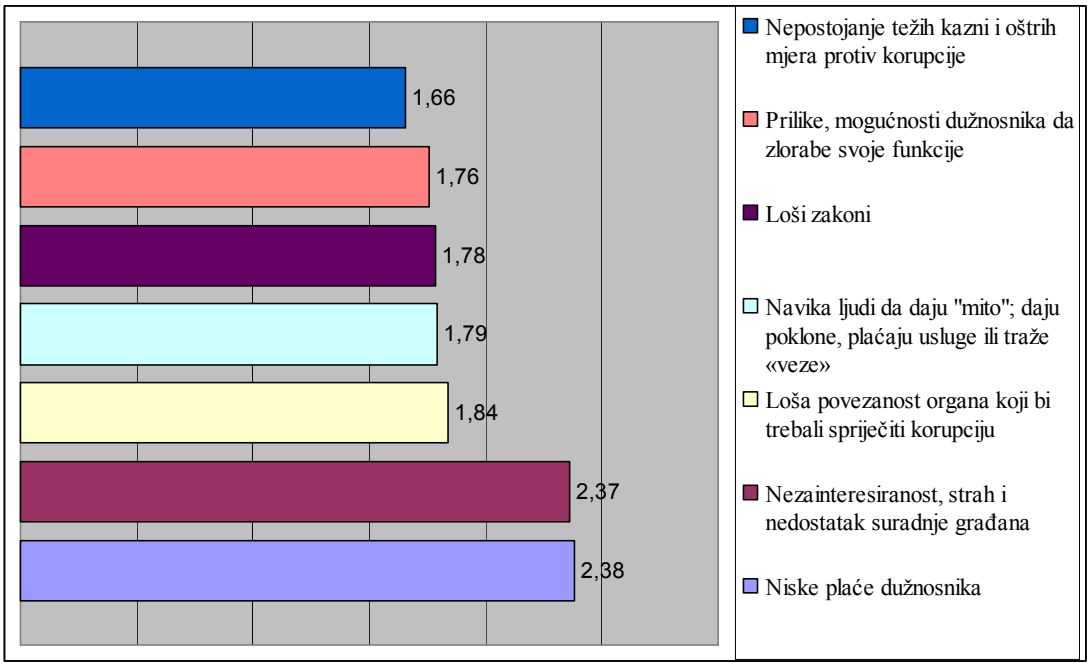

Grafikon 5

2.2. Rezultati o prihvatljivosti rada na crno

Iz rezultata DIM-ovog istraživanja „Moja prava kroz učenje i rad“, provedenog u zagrebačkim srednjim školama 2008. godine, izvan sustava praktičnog rada naišli smo na raširenu pojavu rada “na crno” što je osobito nepovoljna činjenica osobito stoga što najveći broj učenika strukovnih škola na tržište izlazi prije 16. godine.

Većina učenika (40%, i to djevojke više od mladića) smatra da je rad “na crno” prihvatljiv, a skoro tri četvrtine učenika pristalo bi na rad “na crno” ukoliko bi dobili novac viši od prosječne plaće, dok samo petina ispitanika izjavljuje da ni pod kakvim novčanim uvjetima ne bi pristali na rad “na crno”.

Učenici koji su uključeni u ovo istraživanje na tragu su takvih podataka.

Tablica 25. otkriva da 21,5% ispitanih učenika smatra da će posao čekati više od godinu dana nakon završetka školovanja.

Tablica 25. Što misliš, hoćeš li se moći odmah zaposliti kada završiš školovanje?

	FR.	%	VALJANI %
Posao ću čekati do godinu dana	171	24,4	24,5
Posao ću čekati više od godinu dana	147	21,0	21,1
Vjerujem da ću se odmah zaposliti	379	54,1	54,4
Total	697	99,6	100,0
Nisu odgovorili	3	,4	
Total	700	100,0	

Rezultati istraživanja provedenog 2008. godine otkrivaju da je veći broj učenika smatrao da će se odmah zaposliti njih 68,8% a samo 8,6% učenika smatralo je da će posao čekati godinu dana (Grafikon 6.).

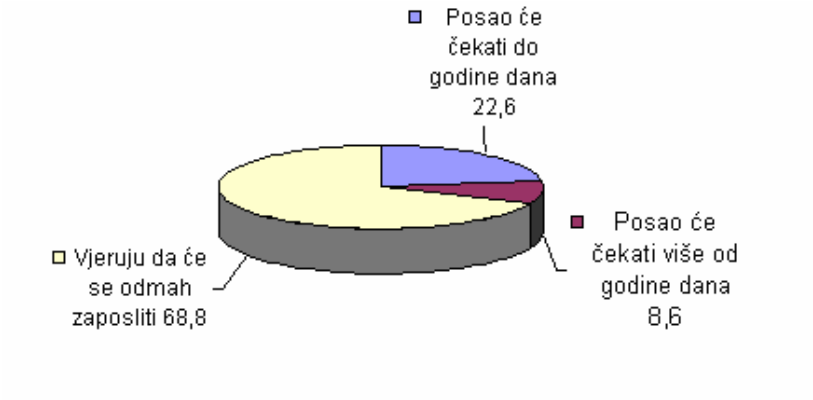

Grafikon 6. Mišljenje o mogućnosti zaposlenja 2008. godine

A kao razlog moguće nezaposlenosti učenici navode ekonomsku krizu veliku konkurenciju na tržištu rada, što su također čimbenici koji uvjetuju pojavu koruptivnog ponašanja uz činjenicu da je tradicija i kultura u ovim krajevima takva da se toleriraju razni oblici korupcije pa tako i zapošljavanje preko veze i rad "na crno" ne čudi podatak da 26,5% ispitanih učenika smatra da je mogući razlog nezaposlenosti ne imanje veza i poznanstava. Uspoređujući sa istraživanjem provedenim 2008. vidljivo je da je ekonomska kriza još više prepoznata kao jedan od glavnih čimbenika nezaposlenosti, dok su ostali rezultati dosta podjednaki (Grafikon 7.).

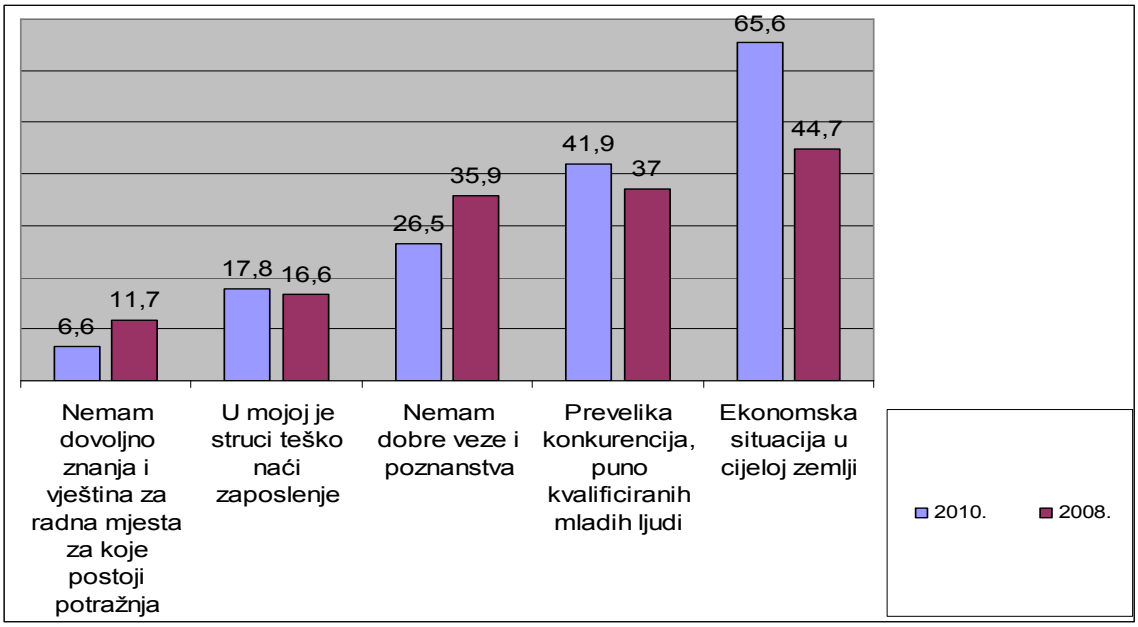

Grafikon 7. Mogući razlozi nezaposlenosti

Sumirajući rezultate, ne iznenađuje podatak da bi skoro 15% ispitanih učenika prihvatilo raditi "na crno" ukoliko ne bi našli zaposlenje u nekom prihvatljivom roku (Tablica 26.) dok je za 32,5 % ispitanih učenika rad "na crno" u potpunosti ili djelomično prihvatljiv (Tablica 27.).

Tablica 26. Što bi učinili u slučaju da ne nađete posao

	FR.	%	VALJANI %
Čekao/la bih da se u mom mjestu ili regiji otvori radno mjesto u mojoj struci	31	4,4	4,5
Tražio/la bih bilo kakav posao u svom mjestu ili regiji	210	30,0	30,7
Tražio/la bih posao u struci bilo gdje u Hrvatskoj	77	11,0	11,3
Tražio/la bih posao u struci u inozemstvu	63	9,0	9,2
Nastavio/la bih školovanje	183	26,1	26,8
Promijenio/la bih kvalifikaciju/zanimanje	19	2,7	2,8
Pristao/la bih raditi na crno	101	14,4	14,7
Total (valjano)	684	97,7	100,0
Nisu odgovori	16	2,3	
Total	700	100,0	

Tablica 27. Prihvatljivost rada na crno

	FR.	%	VALJANI %
U potpunosti je neprihvatljiv	146	20,9	20,9
Uglavnom je neprihvatljiv	179	25,6	25,6
Ne znam, nisam siguran/na	147	21,0	21,0
Uglavnom je prihvatljiv	160	22,9	22,9
U potpunosti je prihvatljiv	67	9,6	9,6
Total (valjano)	699	99,9	100,0
Nisu odgovorili	1	,1	
Total	700	100,0	

Kad se analiziraju i usporede rezultati ispitivanja iz 2008. godine (Grafikon 8. i Grafikon 9.) nije zamjetan napredak, što više, rezultati iz 2010. otkrivaju da je veći postotak učenika, u slučaju nezaposlenosti, spremno raditi na crno (14,7% ispitanih učenika iz 2010. naspram 9,9% ispitanih učenika iz 2008. godine) a za 32,5% ispitanih učenika iz 2010. je rad "na crno" u potpunosti i uglavnom prihvatljiv za razliku od 29,6% ispitanih učenika iz 2008. godine.

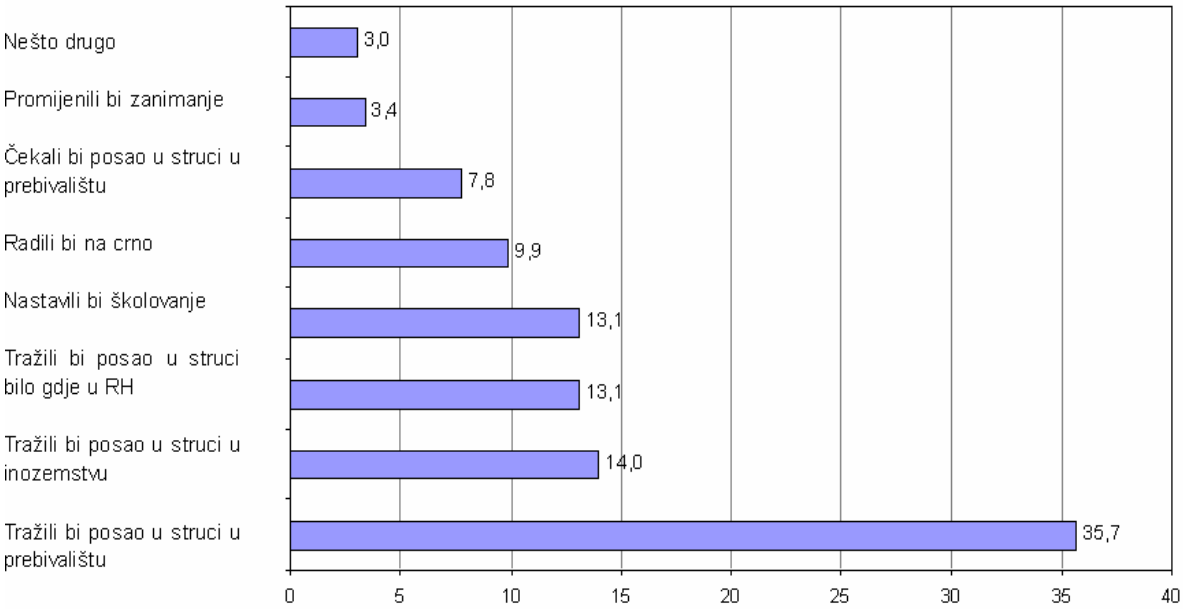

Grafikon 8. Što bi učinili u slučaju da ne nađete posao (2008.)

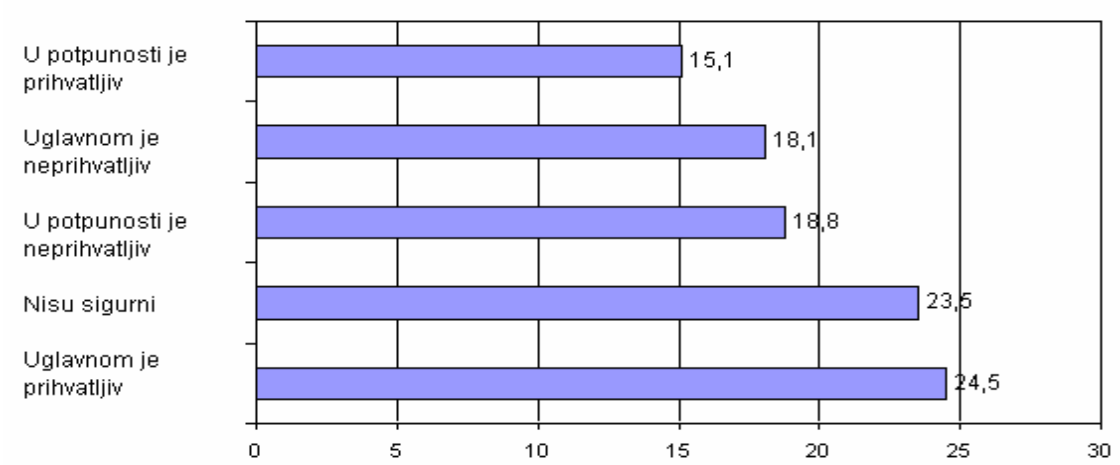

Grafikon 9. Prihvatljivost rada na crno (2008.)

Rezultati su već pokazali da je ekonomska kriza prepoznata kod učenika kao jedan od osnovnih čimbenika koji uzrokuje nezaposlenost ali i pad životnog standarda. To dovodi da je jedan od osnovnih razloga zašto učenici prihvaćaju rad "na crno" – novac koji bi učenici primali u tom slučaju. Rezultati istraživanja otkrivaju da bi 62,9 % ispitanih učenika (Grafikon 10.) pristalo na

rad “na crno” za novac veći od prosječne plaće, a samo 22,7% ne bi pristali raditi “na crno” ni pod kakvim uvjetima, što je još jedan od pokazatelja neinformiranosti učenika o štetnosti ovakvog rada. U odnosu na 2008. nema značajnijih razlika nešto je veći postotak ispitanih učenika iz 2010 koji su spremni raditi “na crno” za novac veći i u razini prosječnih primanja.

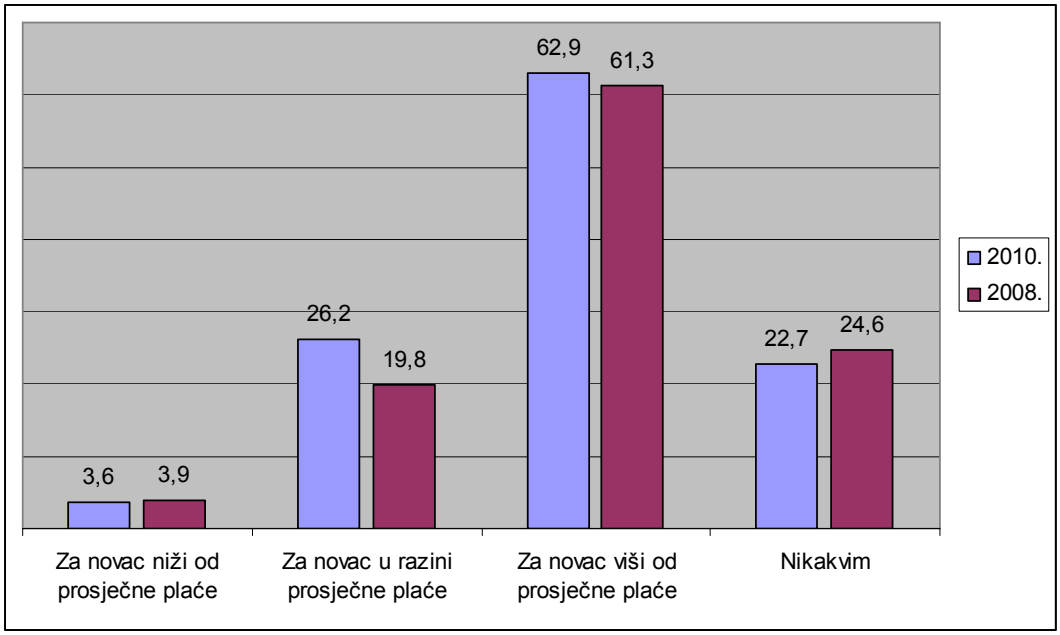

Grafikon 10. uvjeti pod kojim pristali na rad na crno

3. Zaključak

Rezultati ovog istraživanja ukazuju da učenici srednjih strukovnih škola koji su sudjelovali u ovom istraživanju, nisu u dovoljnoj mjeri svjesni štetnosti korupcije i rada "na crno" te da im je nužno pružiti informacije o svim relevantnim činjenicama vezane za teme ovog istraživanja. Svoje znanje o korupciji temelje na informacijama iz medija koje su često površne i nedovoljne te stvaraju krivu sliku. Tome u prilog ide i sljedeći Grafikon 11.

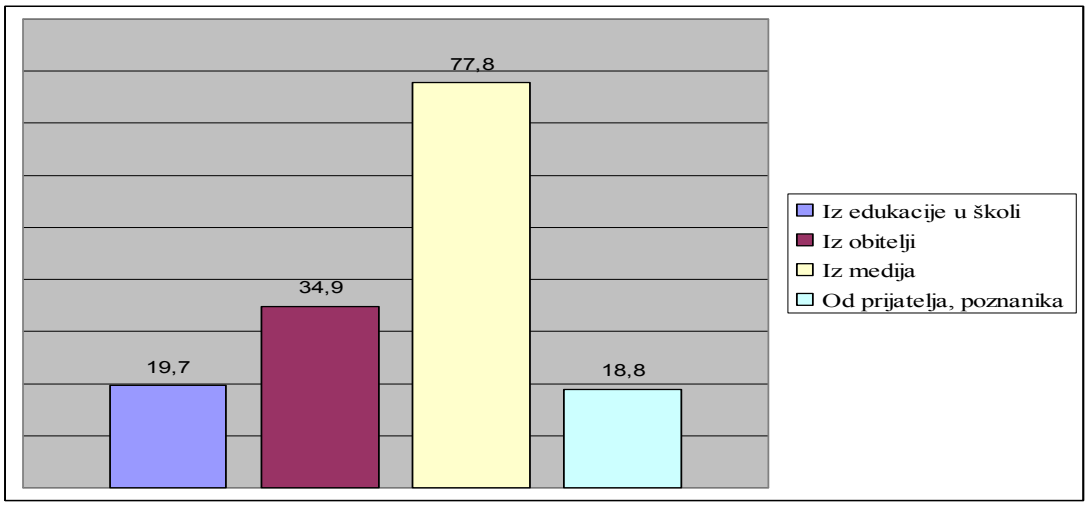

Grafikon 11. Odakle potiče znanje učenika o korupciji

Ne treba zanemariti niti postotak učenika koji svoje znanje o korupciji stječu u obitelji (34,95%) te od prijatelja (18,8%). Takvi podaci govore da će kulturnu razinu i tradiciju, kao čimbenike koji su bitni u percepciji i prihvaćanju korupcije, biti teško promijeniti posebice zato što samo 19,7% učenika na pitanje odakle potječe njihovo znanje o korupcija odgovorilo je iz škole.

Nadalje, uspoređujući dobivene rezultate sa rezultatima ispitivanja iz 2008. zamjetno je da nema napretka u pogledu svjesnosti učenika o štetnosti rada "na crno", štoviše, rezultati otkrivaju još veće beznađe učenika te još veću spremnost učenika da rade "na crno". Pored toga, nepostojanje odgovarajućih propisa i pravila (ispitani učenici su to prepoznali kao jedno od najvažnijih čimbenika za pojavu korupcije), slabo imovinsko stanje, nepostojanje profesionalne etike i drugi čimbenici vezani uz koncentraciju ekonomske moći u rukama malog broja pripadnika društva i

povezanosti centara političke i ekonomske moći uvjetuje da će borba protiv korupcije biti teška i dugotrajna, no kako je već rečeno, ona mora biti prioritet svih segmenata ovoga društva pa tako i sustava obrazovanja, posebice zato što za učinkovitu borbu protiv korupcije nije dovoljna samo represija. U tom smislu suvremeni trendovi suzbijanja korupcije sve više se okreću prevenciji. Ona se sastoji od različitih aktivnosti od kojih se osobito važnima smatraju *osvješćivanje građana* i medija, prepoznavanje rizika nastanka korupcije, pravovremeno usvajanje odgovarajućih zakona, izgradnja mjerodavnih institucija te druge preventivne mjere za uklanjanje koruptivnih rizika kojima se nastoji preduhitriti i spriječiti korupcija prije nego do nje uopće i dođe.

Literatura:

1. *Analitički bilten* (2005) Hrvatski zavod za zapošljavanje.
2. Bačić, L.; Ofak, L.; Parić, A.; Perasović, B.; Potočnik, D.; Puljić, D.; Šelo Šabić, S.; Tomašević, T. (2004): *Izviješće o društvenom razvoju: Hrvatska 2004.* Zagreb: UNDP.
3. Bejaković, P. (2003): Nezaposlenost. *Financijska teorija i praksa* 27(4): 659-661.
4. *Godišnjak* (2006): Zagreb: Hrvatski zavod za zapošljavanje.
5. Ilišin, V. (2007). Društveni status, problemi i budućnost mladih. u: Ilišin, V. i Radin, F. (ur.): *Mladi: problem ili resurs*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu. 39-81.
6. MINISTARSTVO PRAVOSUĐA Sektor za suzbijanje korupcije.istraživanje «PROCJENA ZNANJA I STAVOVA UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA O PROBLEMU KORUPCIJE» «Antikorupcijski sat», siječanj 2010
7. Lokas, M., Bouillet, D. (2006) : Rodne razlike u manifestiranju rizičnih ponašanja učenika zagrebačkih osnovnih škola : procjene razrednika. Kriminologija i socijalna integracija. 15(2):1-13.
8. Mendeš, I., Potočnik, D., (2003): Developing Common Approaches in Vocational Education and Training for Disadvantaged Young People in the Western Balkan Countries, *ETF: Country Report Croatia.*
9. Potočnik, D. (2007): Integracija mladih u tržište rada, u: Ilišin, V.; Radin, F. (ur) *Mladi: problem ili resurs?* Zagreb, Institut za društvena istraživanja.
10. Privredna kretanja i ekonomska politika 106 / 2006. *Jelena Budak:* Korupcija u Hrvatskoj: percepcije rastu, problemi ostaju
11. Radin, F. (2002): Vrijednosne hijerarhije i strukture, u: Ilišin, V. i Radin, F. (ur.): *Mladi uoči trećeg milenija*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, 47-78.
12. Sunić,T. (2010.): Korupcija: najstariji zanat, Političke analize
13. Transparency International Hrvatska www.transparency.hr*, Korupcija i javnost informacija, stavovi i iskustva GfK-Centar za istraživanje tržišta, anketa, svibanj 2003., svibanj 2005.*
14. Transparency International*: Indeks percepcije korupcije 2010*
15. *Učinak provedbe Strategije suzbijanja korupcije (2008. godine) i Akcijskog plana uz Strategiju suzbijanja korupcije (revizija) iz 2010. godine* Policy brief PSD05/2010.Partnerstvo za društveni razvoj, ožujak 2010. godine
16. Udruga za građansko obrazovanje i društveni razvoj – DIM: MOJA PRAVA KROZ UČENJE I RAD

Popis tablica

TABLICA 1. ISPITANICI PREMA ŠKOLI KOJU POHAĐAJU 6
TABLICA 2. SPOL ISPITANIKA 7
TABLICA 3. GODINA ROĐENJA ISPITANIKA 7
TABLICA 4. ISPITANICI PO RAZREDIMA KOJI POHAĐAJU 7
TABLICA 5. USPOREDBA SA ZEMLJAMA U OKRUŽENJU 9
TABLICA 6. PROBLEM KORUPCIJE U NAŠEM DRUŠTVU 9
TABLICA 7. KRUSKAL WALLIS TEST U ZAVISNOSTI KOJI RAZRED POHAĐAJU 10
TABLICA 8, KORELACIJA IZMEĐU RAZREDA KOJI UČENICI POHAĐAJU I MIŠLJENJA O ŠTETNOSTI KORUPCIJE 10
TABLICA 9. USPOREDBE MIŠLJENJA O ŠTETNOSTI KORUPCIJE UČENIKA DRUGIH, TREĆIH I ČETVRTIH RAZREDA 10
TABLICA 10. KRUSKAL WALLIS TEST U ZAVISNOSTI KOJI RAZRED POHAĐAJU 11
TABLICA 11. USPOREDBE MIŠLJENJA O ŠTETNOSTI KORUPCIJE U ODNOSU NAŠKOLU KOJU POHAĐAJU. 11
TABLICA 12. MIŠLJENJA UČENIKA O KORUPCIJI (MITO) 12
TABLICA 13. MIŠLJENJE UČENIKA O KORUPCIJI (POTPLAĆIVANJE) 13
TABLICA 14. MIŠLJENJA UČENIKA O TOME ŠTO JE KORUPCIJA (OSTALO) 14
TABLICA 15. PROCJENA ZNANJA O KORUPCIJI UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA U STRUKOVNIM ŠKOLAMA GRADA ZAGREBA 15
TABLICA 16. PROCJENA ZNANJA O KORUPCIJI UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA U HRVATSKOJ 16
TABLICA 17. TESTIRANJE STATISTIČKI ZNAČAJNE RAZLIKE OCJENE O ZNANJU O KORUPCIJI IZMEĐU ŠKOLA KOJE OBUHVAĆA ISTRAŽIVANJE. 16
TABLICA 18. DA LI BI PRIJAVILI KORUPCIJU? 17
TABLICA 19. PRIJAVLJIVANJE KORUPCIJE PO ŠKOLAMA 18
TABLICA 20. KOME BI PRIJAVILI KORUPCIJU 18
TABLICA 21. NAJČEŠĆI RAZLOZI ZAŠTO UČENICI NE BI PRIJAVILI KORUPCIJU. 19
TABLICA 22. DA LI BI UČESTVOVAO/LA U KORUPCIJI UKOLIKO BI TI TO DONIJELO KORISTI 20

TABLICA 23. PRISUTNOST KORUPCIJE U INSTITUCIJAMA 22
TABLICA 24. PRIMJERI KORUPCIJE ZA KOJE SU UČENICI ČULI 23
TABLICA 25. ŠTO MISLIŠ, HOĆEŠ LI SE MOĆI ODMAH ZAPOSLITI KADA ZAVRŠIŠ ŠKOLOVANJE? 25
TABLICA 26. ŠTO BI UČINILI U SLUČAJU DA NE NAĐETE POSAO 27
TABLICA 27. PRIHVATLJIVOST RADA NA CRNO 27
TABLICA 28. MIŠLJENJE UČENIKA O TOME ŠTO JE KORUPCIJA 36
TABLICA 29. RAZLOZI ZAŠTO ISPITANICI NE PRIJAVLJUJU KORUPCIJU 42
TABLICA 30. PRIMJERI KORUPCIJE KOJEM SU UČENICI SVJEDOČILI 44

Popis grafikona

GRAFIKON 1. 8
GRAFIKON 2. PROCJENA ZNANJA O KORUPCIJI 17
GRAFIKON 3. PRISUTNOST KORUPCIJE U INSTITUCIJAMA JAVNOG SEKTORA 21
GRAFIKON 4. USPOREDBA REZULTATA ISTRAŽIVANJA *PERCEPCIJA KORUPCIJE MEĐU SREDNJOŠKOLCIMA STRUKOVNIH ŠKOLA GRADA ZAGREBA* SA ISTRAŽIVANJEM TRANSPARENCY INTERNATIONAL HRVATSKA: *KORUPCIJA I JAVNOST INFORMACIJA, STAVOVI I ISKUSTVA* 22
GRAFIKON 5 24
GRAFIKON 6. MIŠLJENJE O MOGUĆNOSTI ZAPOSLENJA 2008. GODINE 26
GRAFIKON 7. MOGUĆI RAZLOZI NEZAPOSLENOSTI 26
GRAFIKON 8. ŠTO BI UČINILI U SLUČAJU DA NE NAĐETE POSAO (2008.) 28
GRAFIKON 9. PRIHVATLJIVOST RADA NA CRNO (2008.) 28
GRAFIKON 10. UVJETI POD KOJIM PRISTALI NA RAD NA CRNO 29
GRAFIKON 11. ODAKLE POTIČE ZNANJE UČENIKA O KORUPCIJI. 30

Prilog

Tablica 28. Mišljenje učenika o tome što je korupcija

Mito i podmićivanje	
Traženje veze za posao, mito	0,14%
Davanje i primanje mita bilo kakve vrste i najčešće se događa u državnim tvrtkama i javnim tijelima	0,14%
Davanje mita	0,14%
Davanje mita da bi se izvukli iz nekih situacija, korumpirani političari uzimaju novce od jadnih i siromašnih ljudi	0,14%
Davanje mita pomoću njega prikrivamo štetu ili dobivamo bolje rezultate	0,14%
Davanje mita za određenu uslugu	0,14%
Davanje mita za zapošljavanje a time neka kvalificiranija osoba gubi pravo na radno mjesto	0,14%
Dolazak do koristi uz pomoć mita	0,14%
Gore od mita	0,14%
Ilegalan način stjecanja bogatstva i položaja - mitom	0,14%
Kad nekoga podmitimo raznim stvarima	0,14%
Kada daš nekome lovu da ideš preko reda, tada daš mito	0,14%
Kad do željenih radnih mjesta rezultata itd. dolazimo na lakši način, (plaćanjem podmićivanjem preko veze)	0,14%
Kada neko nekoga podmiti, npr kod upisa na faks imućni roditelji daju novac da bi se njihovo dijete upisalo, iako nema šansi po bodovima da pohađa fakultet	0,14%
Kada neko želi podmititi nekoga novcem ili nečim sličnim	0,14%
Kada nekog podmitimo da napravi nešto što nije moguće u normalnim uvjetima i rokovima	0,14%
Kada podmitiš nekoga	0,14%
Kada radiš a nisi prijavljen, davanje mita	0,14%
Kada netko prima mito	0,14%
Korupcija je kada ljudi iskorištavaju svoje pozicije, primaju mito, otpuštaju ljude i sl.	0,14%
Korupcija je mito. Ljudi za primljen mito obavljaju poslove brže.	0,14%
Korupcija je neko podmićivanje ljudi, ili preko poznanstava doći do određenog položaja	0,14%
Korupcija je podmićivanje bilo kojih zaposlenika u različitim poslovima kako bi se što brže i učinkovitije i često nezakonski došlo do određenih stvari, kako bi se obavili određeni poslovi te ostvarili određenih ciljevi	0,14%
Korupcija je podmićivanje i muljanje. Nažalost naša zemlja tako funkcionira i zato na visoke položaje dolaze oni koji to ne zaslužuju ali na njih dolaze zbog novca!! Mladi ljudi s faksom i diplomama ostaju nezaposleni zbog tatinih sinova koji dolaze na pozicije koje nisu u njihovom rangu	0,14%
Korupcija je podmićivanje neke osobe za radnju neke stvari koja ide nama u korist a ne po zaslugom	0,14%
Korupcija je podmićivanje drugih koji su na višem položaju, sve je to na neki način varanje	0,14%
Korupcija je potplaćivanje, odnosno podmićivanje da učini neko dobro za nas a da pri tom ne misli da li to može štetiti drugima	0,14%
Korupcija je primanje mita potplaćivanje da bi im se učinila usluga	0,14%
Korupcija je protupravna radnja kojom se uz mito dolazi do pružanja određenih usluga	0,14%
Korupcije je situacija u kojoj osoba dobije neke privilegije i slično radi davanja mita ili nekih obiteljskih poznanstava a ne zasluženo	0,14%
Krađa i podmićivanje drugih	0,14%

Krađa studenata i podmićivanje učitelja za daljnji prolaz	0,14%
Kršenje zakona u obliku podmićivanja	0,71%
Laž, mito podmetanje užas...	0,14%
Ljudi se zapošljavaju preko veze, za određene usluge daje se mito, osobe na višim pozicijama uzimaju si novac u džep i varaju sve oko sebe, korupcija predstavlja u cijelosti našu vladu i ekonomiju.	0,14%
Mito	6,00%
Mito davanje novca za zapošljavanje	0,14%
Mito i korupcija hrvatska policija ACAB 1312	0,14%
Mito, davanje novca da se obavi nešto, npr. namijesit utakmica tzv. crni biznis	0,14%
Mito, sve se može kada imate dobra poznanstva i novce	0,14%
nelegalno sklapanje posla i bogaćenje uz veze i mito	0,14%
Plaćanje za posao podmićivanje nekoga	0,14%
Plaćanje davanje mita	0,14%
Plaćanje mita	0,14%
Podmićivanje	8,00%
Podmićivanje kako bi se došlo do boljih pozicija	0,14%
Podmićivanje kako bi se došlo do nekih položaja	0,14%
Podmićivanje ljudi da bi se napravilo nešto što se ne smije ili ne može	0,14%
Podmićivanje ljudi da se dobije ono što se ne može dobiti ili se jako teško dobije	0,29%
Podmićivanje ljudi da se dobije ono što se želi samo na lakši način	0,14%
Podmićivanje nadređene osobe da bi ti dobio neku korist i povlastice	0,14%
Podmićivanje osoba kako bi se ostvario svoj cilj	0,14%
Podmićivanje službenih osoba radi stjecanja vlastite koristi	0,29%
Podmićivanje važnih ljudi	0,14%
Podmićivanje viših organa/osoba na položaju u cilju dobitka	0,14%
Pogodovanje nekom prilikom upisa na fakultet podmićivanje vlasti, dolaženje do pozicije ili imovine na nezakonit način	0,14%
Podmićivanje ljudi koji su na većoj funkciji ili većoj mogućnosti da bi nam napravili neku uslugu	0,14%
postizanje ciljeva pomoću na višem položaju. Zapošljavanje mito	0,14%
Prikrivanje prevare na način da svjedoke kriminalnog dijela podmitimo s novcem ili bilo čim vrijednim	0,14%
Primanje mita	0,57%
Rad na crno, guranje osobe preko veze ili podmićivanjem	0,14%
Rad na crno, mito	0,14%
Slično kao mito ali opširnije	0,14%
svaka radnje od koje neko ima koristi a nije u skladu sa zakonom, primanje mita nepotizam	0,14%
To je mito kada neko nekome daje novac na crno	0,14%
to je mito kojim određeni subjekti ostvaruju ciljeve i interese do kojih ne bi došli na regularan način ili bi njihovo ostvarenje išlo mnogo teže i duže	0,14%
Traženja posla preko veze, postizanje cilja preko mita	0,14%
Ucjena, podmićivanje	0,14%

Veze i mito	0,29%
Vlast i policija, mito i korupcija.	0,14%
Zapošljavanje preko veze i uz podmićivanje	0,14%

Potplaćivanje davanje novca, plaćanje	
Kada potplatim nekog visokorangiranog čovjeka radi osobne koristi	0,14%
Kada se poslodavac potkupi tako da on zaposli osobu koja uopće nije za taj posao.	0,14%
Korupcija je kada nekog potplatimo, tj. kada platimo nekome da nas npr. zaposli ili da nas npr. puste preko granice bez pregledanja	0,29%
Korupcija je potplaćivanje, odnosno podmićivanje da učini neko dobro za nas a da pri tom ne misli da li to može štetiti drugima	0,14%
Korupcija je potplaćivanje drugih radi svoje koristi i dobiti	0,14%
Korupcija je primanje mita potplaćivanje da bi im se učinila usluga	0,14%
Neprihvatljiv oblik rješavanja problema zapošljavanja itd. do viših pozicija dolazi se potplaćivanjem	0,14%
netko nekoga potplati velikim iznosom te dobije zauzvrat ono što je tražio	0,14%
Potkupljivanje	1,29%
Potkupljivanje da bi se prije došlo do cilja	0,14%
Potkupljivanje drugih osoba na višoj poziciji kako bi se na lakši način došlo do ostvarenja ciljeva	0,14%
Potkupljivanje državnih institucija, policije zdravstva itd.	0,14%
Potkupljivanje nekoga, tako da bolje prođe onaj koji je lošiji npr. na ispitu	0,14%
Potkupljivanje osoba na višem položaju	0,14%
Potplaćivanje	2,00%
Potplaćivanje ljudi za bolji uspjeh ili stanje u životu	0,14%
Potplaćivanje za prolazak u školi	0,14%
Potplaćivanje da bi se dobilo nešto što želimo na krivi način	0,14%
Potplaćivanje da bi učinili nešto što mi želimo	0,14%
Potplaćivanje ljudi na položaju da bi uspjeli u nečemu što želimo	0,14%
Potplaćivanje određenih osoba na višem položaju zbog stjecanja vlastite dobiti	0,14%
Potplaćivanje službenika	0,14%
Potplaćivanje ljudi velikim novcem ciljem da za to što smo platili bude u našu korist	0,14%
razno potplaćivanje koje se nalazi u svim segmentima društva	0,14%
stanje u društvo gdje neki nešto postignu uz pomoć veza ili potplaćivanjem	0,14%
svaka radnje od koje neko ima koristi a nije u skladu sa zakonom, primanje mita nepotizam	0,14%
Top je najbrži i najjednostavniji način da dođeš do svega što ti je potrebno, bez toga ova država ne bi funkcionirala	0,14%
Bilo kakva novčana naknada koju dajemo nekoj osobi za obavljanje nekog posla po našoj volji	0,14%
Cijela država koja se bavi pranjem novca pogotovo veće face	0,14%
Dati novac da neko nešto napravi za tebe preko reda ili koji redoviti putem ne bi moglo napraviti	0,14%
Davanje mita da bi se izvukli iz nekih situacija, korumpirani političari uzimaju novce od jadnih i siromašnih ljudi	0,14%
Davanje novaca ljudima koji to ne zaslužuju	0,29%
Davanje novaca ili drugih sredstava tražeći pritom uslugu koja zakonski nije prihvatljiva	0,14%
davanje novca da se neko ili neki posao progura	0,14%
Davanje novca ljudima koji to nisu zaslužili	0,29%
Davanje novca profesorima da se dobije željena ocjena	0,14%
Davanje novca za nešto	0,14%
Davanje novca za posao ili nešto drugo	0,14%

Davanje novčanih svota da bi se neke usluge riješile brže od ostalih ili kako bi određena osoba s novcem dobila nešto za što se natječe	0,14%
Davanje obično novčanih naknada "za kavu" da bi se ubrzao neki dugotrajni proces, izbjegla veće novčane kazne i sl.	0,14%
Davanje velike svote novca kako ne bi dobila kaznu ili prošla ispit	0,14%
Dobivanje novca na loš i neprimjeren način	0,14%
Ilegalno uzimanje - davanje novca	0,14%
Kad dajemo novac nekoj osobi koja nije zaslužila	0,14%
kad nekom uzimaš novac	0,14%
Kad uz pomoć novac postižemo svoje ciljeve	0,14%
Kada dam novac za nešto nezakonito	0,14%
Kada je netko prisiljen dati novac za neko obavljanje posla	0,14%
Kada ljudi novcima kupuju neke ciljeve	0,14%
Kada ljudi novcima postižu ciljeve a ne svojim zaslugama i trudom, kada ljudi novcem dobivaju neke povlastice koje drugi nemaju	0,14%
Kada neko da novac nekome tko nije zaslužio	0,14%
Kada neko nekome da novac za uslugu	0,14%
Kada nekome daš novac da ti napravi prekovremeno	0,14%
Kada nekome daš novac da ti se neko u obitelji školuje	0,14%
Kada neko da novac	0,14%
Kada osobe na vlasti uzimaju novac od drugih da bi napravile nešto što bi moglo štetiti državi	0,14%
Kada poslodavac zaposli neku osobu zbog srodstva ili novac	0,14%
Kada se nekome daje novac a za to se ne treba davati	0,14%
kada ti neko da novac a ti uradiš posao koji nisi smjeo	0,14%
Korupcija je kada nekom daš novac da bi on učinio nešto što će tebi ići u korist ili te zbog toga negdje progurao, dao ti prednost ispred drugih	0,14%
Korupcija je kada nekome dajemo novac u zamjenu za nešto	0,14%
Korupcija je kada novcem kupiš posao, mjesto u bolnici i ne peče te savjest zbog toga	0,14%
Korupcija je kada uzimaš novac s stvarima za neku uslugu	0,14%
Korupcija je kažnjivo djelo gdje jedna ili više osoba kroz dugi vremenski period daje određenu svotu novca kako bi druga osoba učinila nešto što se od njih zahtijeva a što je protuzakonito	0,14%
Korupcija je protupravna radnja kojom se pružanjem novčanih ili nekih drugih usluga dolazi do nečega što u normalnim okolnostima ne možemo imati	0,14%
Ljudi koji primaju novac ili neke materijalne stvari u svrhu poboljšanja svog statusa	0,14%
Ljudi koji uzimaju novac od naroda i države (vlada, HDZ, Jaca)	0,14%
Ljudi rade to kako bi zaradili ili svojim poznanicima našli radno mjesto ili primaju novac kako bi obavili neki posao.	0,14%
Način dobivanja nečega na loš način, bez truda i muke samo lakšeg računa, samo novci odu	0,14%
Nemoralan čin osoba na funkciji koji preko poznanstava ili kroz novčana sredstva vrši nekakve usluge koje nisu u skladu s zakonom	0,14%
Nemoralni čin onih koji imaju novaca i9 tima si žele pridobiti ono što siromašni ne mogu, tako dolaze u bolji položaj od onih drugih iako po zakonu imaju ista prava	0,14%
Nemoralno uzimanje novaca varanje i iskorištavanje ili neka vrsta nelegalnog načina stjecanja bogatstva	0,14%
Novcem se rješava i zataškava sve	0,14%
Novac otvara sva vrata	0,14%
Novcima se dolazi do boljeg položaja i društvenog statusa	0,14%
Postizanje ciljeva pomoću novca	0,14%
Primanja novca	0,14%
Primanje nova ili sl.	0,14%
Primanje novca da bi nekom našao posao ili da se prije napravi	0,14%
Primanje novca za neke stvari za koje se ne treba dodatno plaćati npr. kada doktori primaju državne plaće a dodatno od bolesnika traže novac za svoje usluge a nisu privatnici	0,14%
Primanje novca za nešto što se inače ne bi moglo uraditi	0,14%

Primanje novca za objavljenje nekih usluga	0,14%
Primanje preko reda kod liječnika, novac za "kavu" policiji, plaćanje na faksu	0,14%
Protupravne radnje vezane uz primanje i davanje raznih poklona ili pronevjeru novca	0,14%
To je kad daješ novac da se izvučeš iz problema	0,14%
To je kada država nema novaca i kada je u dugovima drugim državama pa svojim radnicima nemaju za plaću	0,14%
To je kada neko daje novac nekome da se nešto obavi	0,14%
Tu spadaju svi u saboru ljudi na višim pozicijama kako bi se domogli novca	0,14%
dobivanje radnih mjesta plaćanjem mada za to nisu kvalificirani	0,14%
Kad uz pomoć plaćanja sa strane, postižemo svoj cilj, upad na faks, zaposlenje i sl.	0,14%
Obavljanje ilegalnih poslova za koje su određeni ljudi plaćeni da obavljaju prljavi posao	0,14%
Plaćanje službenika za određenu uslugu preko reda ili po povoljnim uvjetima	0,14%
Plaćanje za nešto što ne može se postići sam ili se teško može postići	0,14%
Plaćanje da bi se dobio posao ili da bi usluga što bolje bila obavljena	0,14%
Plaćanje nekoga radi posla ili nečega sličnog	0,14%
plaćanje nekom da se obavi posao za koji je već plaćen od države	0,14%
Plaćanje za neku radnju koja se ne bi smjela uplatiti	0,14%
Plaćanje za neku uslugu koja inače nije naplativa, ali zbog efikasnosti ljudi je plaćaju	0,14%
Plaćanje za upis škola za zapošljavanje, ocjena i sl.	0,14%
Plaćanje ljudi da odlučuju u vašu korist	0,14%
Plaćanje već plaćenog	0,14%
Zapošljavanje preko veze ili plaćanjem	0,14%
Kad se plača profesoru da se prođe ispit ili kada naučnik plača poslodavcu da mu piše sate iako on ne dolazi na praksu	0,14%
Kada bi platio profesoru da prođem taj ispit	0,14%
Kada neko plati za nešto ne zakonito	0,14%
Kada netko plati da se napravi što sam ne može	0,14%
To je danas način življenja, ljudi koji mogu platiti dobit će posao oni koji ne mogu jedva će prehranjivati obitelj	0,14%
	18,71%
Ostalo	
Bez veza i poznanstava i nemoralnih djela teško je opstati: korupcija je nemoralan način dolaženja do uspjeha	0,14%
dobivanje posla preko veze primanje darova i slične stvari	0,14%
Dolaženje do boljih pozicija i mjesta ostvarivanja ciljeva na neprihvatljiv način, posrednim putem preko veze	0,14%
Izbjegavanje kazni, dobivanje povlastica preko veze i poznanstava	0,14%
Korupcija je kada čovjek ne može sam uspjeti u onome što radu već uspije zbog veze na poslu	0,14%
Korupcija je kada poslodavac zapošljava svoju rodbinu, prijatelje, znači zapošljava ih preko veze	0,14%
Korupcija je kada se preko veze nešto sredi	0,14%
Korupcija je vladanje nekih moćnih i bogatih, utjecajnih ljudi koji dolaze na vlast uz pomoć veze i tako korumpiraju manje ljude i uzimaju im neka prava	0,14%
Nelegalne aktivnosti rad na crno, i upis u škole preko veze	0,14%
Polaganje ispita zapošljavanje i sl. preko veza	0,14%
Sve ide preko veze i to je realnost Hrvatske	0,14%
To je ono preko veze, oblik nelegalnog stjecanja imovine znanja	0,14%
To je pojava za kojeg najčešće vežemo zapošljavanje preko veze	0,14%
Upadanje u škole preko veze	0,14%
Zapošljavanje putem veza	0,14%

Zapošljavanje preko veze, darivanje radi ostvarivanja nekog interesa, upisi na fakultet	0,14%
Nelegalne aktivnosti rad na crno, i upis u škole preko veze	0,14%
Rad i zarada na crno	0,14%
Rad na crno	1,14%
Rad na crno pri kome ne teče staž i može se izgubiti pravo na burzu	0,14%
Bilo kakav način kojim se koriste moćnici da dobiju ono što žele, zaobilazeći zakone	0,14%
Bogaćenje na ilegalan način na štetu drugih	0,14%
Danas je većina ljudi korumpirano iako svi tvrde suprotno	0,14%
Današnji političari	0,14%
Danas je na svakom ćošku, zato i propadamo umjesto da neki ljudi otvore oči i počnu misliti	0,14%
Ima je svugdje zato me ne zanima	0,14%
iskorištavanje i tlačenje slabijih pozicija	0,14%
Iskorištavanje svoje pozicije zbog vlastitih interesa	0,14%
Kada Hercegovci žive u Zagrebu	0,14%
Kada Jadranka Kosor nezasluženo dobije stan na ravnicama	0,14%
Kada radimo u svoju svrhu da bi smo zaradili a istovremeno štetimo drugima	0,14%
Kada se krade	0,14%
Kazneno djelo zlouporabe povjerenja	0,14%
Kažnjivo djelo	0,14%
Korupcija je danas prisutna u našem životu. Ona se doslovno može definirati kao kupovina ljudskog dobra, tj. sve ono dobro što čovjek fizički posjeduje npr. položaj	0,14%
Korupcija je kada osoba ili grupe ljudi prelaze preko zakona krše ga te se tako izvlače od kazne npr. izbjegavanje prometne kazne	0,14%
Korupcija je kada se na nepošten način dolazi do neke koristi	0,14%
Korupcija je način na koji ljudi nepošteno i često koristeći malverzacije dolaze do ostvarivanja nekih želja i ciljeva ili do izbjegavanja odgovornosti	0,14%
Korupcija je nezakonito rješavanje i donošenje nekih odluka	0,14%
Korupcija je prijevara način da se do nekog položaja nezakonito dođe	0,14%
Korupcija je suprotno od ispravnog	0,14%
Korupcija je izbjegavanje pravila da bi se donijela svoja pravila i da bi ljudi imali neke koristi od toga	0,14%
korupcijom se dobivaju diplome posao te tako ne dopuštaju drugim ljudima da završe posao	0,14%
Krađa ljudi i zarada političara	0,14%
Kriminalno djelo	0,14%
Kriminalno djelo	0,14%
Ljudi se vode u knjigama da rade a zapravo ne rade	0,14%
Mafija susjed, mafija	0,14%
Mimo zakona dobivanje nekih poslova, dolaženje do viših funkcija u tvrtkama	0,14%
Način bespravnog dolaženja do ciljeva	0,14%
Način na koji se ljudi ilegalno bogate	0,29%
način preživljavanja	0,14%
Najveći problem u društvu	0,14%
Nanosi štetu društvu	0,14%
Ne zanima me	0,29%
Ne znam	0,14%
Ne znam što je to	0,14%
Neki profesori su prestrogi	0,14%

Nelegalno stjecanje dobiti	0,14%
nemoralno djelo kada se nezakonito stječe prednost pred onima koji su pošteni i trude se	0,14%
Nepravda	0,29%
Nepravda oduzimanje tuđih prva	0,14%
Nezakonit način stjecanja koristi	0,14%
Nisam upućena	0,14%
oblik zlouporabe ovlasti radi osobne koristi, bilo da se radi o javnom ili privatnom sektoru	0,14%
oni odgovorni da riješe korupciju i sami su korumpirani	0,14%
organizirana lobističko - partijska pojava i krim organizacija koja ima za cilja opljačkati sve što se može	0,14%
Politika	0,14%
Pomaganje nekom na štetu drugih	0,14%
ponekad je prihvatljiva i nužna a svi su uključeni od državnog vrha do nas osobno	0,14%
Posljedica pohlepe ljudi na pozicijama	0,14%
Pranje love	0,14%
prava stvar jer se njome može dobiti bogatstvo	0,14%
Prijevara	0,14%
Problem koji donose štetu društvu	0,14%
Problem koji nepošteni ljudi stvaraju poštenima	0,14%
Sanader	0,14%
Složen proces	0,29%
Suprotno od moralnog i poštenog čovjeka	0,14%
Svaki oblik zlouporabe vlasti i moći zbog osobne koristi, najčešće u politici i javnim službama	0,14%
Svako iskorištavanje položaja	0,14%
Sve što nas okružuje	0,14%
Svugdje oko nas	0,14%
To je ono čime se bavi naša vlada	0,14%
To me ne zanima	0,14%
To su oni pokvarenjaci koji kradu i varaju na štetu onih koji nisu krivi nizašto, npr. vlada i običan narod	0,14%
Veliki problem i događa se sve češće	0,14%
Zlouporaba ovlasti i moći zbog osobne koristi	0,14%
Znate vi dobro što je korupcija jer je sami koristite u svom poslu	0,14%

Tablica 29. Razlozi zašto ispitanici ne prijavljuju korupciju

Ne bi to ništa promijenilo	26	3,71%
Ne zanima me	26	3,71%
Ne želim se miješati	22	3,14%
Bilo bi me strah ne bih se miješala	17	2,43%
Možda bi i ja u nekoj situaciji sudjelovala u tome, i ja bi to učinila,	14	2,00%
Nema smisla	12	1,71%
Ja ne mogu ništa učinit, Jer moja riječ ništa ne bi značila, Mene maloljetnika nitko ne bi ozbiljno shvatio, nitko ne obraća pažnju na nas obične građane	12	1,71%

Ne bi ništa pomoglo	5	0,71%
svi to rade	5	0,71%
Nikome svi su korumpirani	4	0,57%
Jer sama znam mnogo ljudi koji su prisiljeni dati mito	3	0,43%
nemam povjerenja	2	0,29%
Ljudi se snalaze da bi mogli preživjeti	2	0,29%
Ovisi o čemu se radi	2	0,29%
To je normalna stvar	2	0,29%
to je samo snalažljivost ljudi	2	0,29%
Ako bi davao mito čovjek bi mi pomogao bilo bi nezahvalno cinkati ga	1	0,14%
Ako bi mene oštetilo onda bi	1	0,14%
Ako ljudi nemaju savjest i rade takve stvari to je njihova stvar	1	0,14%
Ako mogu neka si zarade na takav način	1	0,14%
Ako neko ima novce neka se razbacuje	1	0,14%
ako se ne odražava na mene ne bih prijavila	1	0,14%
Jer je to možda nekome nužno potrebno	1	0,14%
Korupcija je postala normalna ja jedna neću ništa promijeniti, taj problem, treba riješiti država	1	0,14%
korupcija je svugdje ne bi ništa postigla	1	0,14%
Mislim da u životu treba biti ponekad nepravedan da bi uspio	1	0,14%
Ne bi ako nije vezano za mene	1	0,14%
Ne bi jer se nemam kome obratiti svi su korumpirani	1	0,14%
Ne bi nitko reagirao	1	0,14%
ne razmišljam o tome	1	0,14%
Ne tiče se mene tj. zapravo se tiče ali ne bih promijenila jer nikad se ne zna hoću li ja biti u takvoj situaciji	1	0,14%
Ne želim se time zamarati postoje ovlaštene osobe	1	0,14%
Ne bi imao kome prijaviti jer su sami policajci korumpirani	1	0,14%
Ne bi mi se dalo	1	0,14%
nemam veze s tim	1	0,14%
O teme se trebaju brinuti službe koje su zadužene za to a ne samo građani	1	0,14%
Ovisi da li nekome šteti ili ne	1	0,14%
prijavi bih ali nitko ne bi reagirao	1	0,14%
Smatram da nemam pravo učiniti takvo nešto	1	0,14%
Smatram da time ne bi nikome učinili dobro	1	0,14%
To nije iskorijenjeno kod starijih ljudi koda nas je normalna pojava da netko miti, teško je to promijeniti	1	0,14%
To se ne može promijeniti a i zavisi o kakvoj se korupciji radi	1	0,14%
zato kada bi prijavila nitko ne bi imao sluha za to jer je vjerojatno i on uključen u korupciju	1	0,14%
Zato što ljudi moraju zaraditi na neki način	1	0,14%
Zato što mogu prijaviti nekom državnom službeniku, npr. policajcu koji i sam prima mito. Nekako ne vidim svrhu u tome	1	0,14%

Zato što ne volim miješati se u tuđe poslove i ne znam kome bi prijavila	1	0,14%
Zato što ne bi došlo do nikakve promjene i više ne znam kome bi se uopće povjerio takav postupak	1	0,14%
Zato što neki ljudi nemaju za kruh a država im ne pomaže	1	0,14%
zato što nitko normalan to ne radi	1	0,14%
Zato što sam sigurna da se ne bi riješilo i zato što ne znam kome se obratiti	1	0,14%
Zato što su svi ljudi povezani pa nema smisla	1	0,14%
Zato što se država time treba pozabaviti ako mogu obični građani poput mene doći do takvih informacija kako ne mogu nadležni organi?	1	0,14%
Zato što se ljudi snalaze na svake načine da prežive	1	0,14%
Zato što se susrećem sa malim korupcijama a to ne bi bilo interesantno za mjerodavna tijela	1	0,14%
Zato što su vlasti korumpirane pa prijave guraju pod stol	1	0,14%
Zato što to ne želim	1	0,14%
Ime je previše	1	0,14%
kad tad istina izađe na vidjelo	1	0,14%
Nije na meni da odlučujem o tome	1	0,14%
Nisam sigurna	1	0,14%
Svako ima pravo upravljati životom na svoj način	1	0,14%
Zašto bi ja "izustila" dok mjerodavni šute	1	0,14%
Zato jer bi hi ucijenio i tražio novac od njih	1	0,14%
zato što bi vjerojatno znala osobu kojoj se podmićuje	1	0,14%
Zato što ću baciti ljagu na moje ime i ime moje obitelji, dokazano da je edukacija o korupciji bila uzaludna	1	0,14%
Zato što ljudi moraju preživjeti	1	0,14%
Zbog ekonomske krize u zemlji a i moja obitelj je u lošem materijalnom stanju	1	0,14%

Tablica 30. Primjeri korupcije kojem su učenici svjedočili

Mito policiji , izbjegavanje plaćanja kazne		
Prometni prekršaj	1	0,14%
Potplatio sam policiju kada sam vozio pijan i bez vozačke	1	0,14%
Bila sam sa prijateljem kada nas je zaustavio policajac zbog prebrze vožnje, ali nismo platili kaznu jer je vidio iz osobne da dolazi iz ugledne obitelji	1	0,14%
dala sam mito policiji da mi ne napišu kaznu	1	0,14%
Izbjegavanje prometne kazne	4	0,57%
Izbjegavanje plaćanja prometne kazne	1	0,14%
Kondukteru dno nešto novaca da ne piše kaznu	1	0,14%
Kazna za promet	1	0,14%
Kada me uhvatio kondukter u autobusu bez karte pitao me imam li novaca da mu dam da ne plaćam kaznu	1	0,14%
Korumpirani policajci	1	0,14%
Moj susjed je dobio parkirnu kaznu, pa je zatražio od moga oca pomoć koji mu je dao broj od poznatog policajca koje je tu kaznu sredio	1	0,14%
Osoba je pokušala podmiti policajca da promijeni iskaz kako bi on ispao nevin	1	0,14%
Osoba je trebala dobiti novčanu kaznu za prebrzu vožnju alki je to izbjegla davši policajcu 100KN "za Kavu"	1	0,14%

Osoba koju poznajem platila je prometnom policajcu da joj ne piše kaznu	1	0,14%
Podmićivanje policajaca zbog kazne	1	0,14%
Policajac je primio mito od vozača koje je prebrzo vozio	1	0,14%
Policija i motor sve je jasno	1	0,14%
Potkupljivanje policajaca radi izbjegavanja kazne	1	0,14%
Potplaćivanje za izbjegavanje plaćanja kazni, podmićivanje doktora kako bi došli do pretraga ili operacija	1	0,14%
tata daje 200KN policajcu da neplati10 X veću prometnu kaznu	1	0,14%
Tata je platio policajku da mi ne oduzme vozačku dozvolu	1	0,14%
Tata par puta nije platio prometnu kaznu, brat je dobio posao preko veze	1	0,14%
tatu je zaustavio policajac, te je tražio novac da mu ne napiše kaznu	1	0,14%
vidjela sam policajca da uzima mitu	1	0,14%
Vidjela sam kada je došla sanitarna inspekcija kod vlasnika restorana, najeli su se i napili i kao da ništa nije bilo umjesto da kazne sada stalno dolaze na jelo i piće jer im je sve besplatno	1	0,14%
Vozila sam se sa dečkom u autu, zaustavila nas je policija zbog brze vožnje moj dečko dao je 200KN i kao da se ništa nije dogodilo	1	0,14%
Zaustavljen lik je trebao platiti kaznu za prekršaj u vožnji ali je policajac uzeo samo 200Kn za piće	1	0,14%
ZET- ov kontrolor me otvoreno tražio da mu dam novac za kavu kako ne bi napisao kaznu, te uzeo 10KN	1	0,14%
U zdravstvu		
Za jedan običan pregled čekala sam 3 mjeseca a kada sam platila došla sam na red za 3 dana, čula sam da se u školu primaju i đaci preko veza i vezica	1	0,14%
Bila sam sa prijateljem kada nas je zaustavio policajac zbog prebrze vožnje, ali nismo platili kaznu jer je vidio iz osobne da dolazi iz ugledne obitelji	1	0,14%
Kada su doktori od mame dobili 500 EUR da bi dva dana došla prije na operaciju	1	0,14%
kod doktora čokolade i ostali poklončići	1	0,14%
Ljudi dolaze na red kod liječnika odmah, preko veze	1	0,14%
Pačanje doktoru da što prije dođem na red	1	0,14%
Posjeta doktorima ili sudskim i upravnim službenicima, ako želimo brzo rješavanje problema jednostavno dođemo sa poznatim paketom	1	0,14%
Potplaćivanje za izbjegavanje plaćanja kazni, podmićivanje doktora kako bi došli do pretraga il operacija	1	0,14%
Pri odlasku doktoru	1	0,14%
Pričao dida davo doktoru ovaj primio	1	0,14%
Sređivanje pregleda kod liječnika	1	0,14%
Susjed poznaje liječnika, on sredi pregled koji se čeka 6 mjeseci za tri dana	1	0,14%
Svjedok o radu na crnom	1	0,14%
U bolnici su doktori odmah ponudili pomoć i sredili papire ali naravno čekali su da se za svaki nalaz plati 600Kn, ne samo doktori nego i tehničari koji dijele vizit karte odvjetnika	1	0,14%
Odlazak na operaciju preko reda	1	0,14%
Zdravstvo	1	0,14%
Na fakultetu i školstvu		
Kada su roditelji nekog učenika plaćali upis na fakultet	1	0,14%
Određena osoba upisala je drugu osobu na fakultet	1	0,14%
Plaćanje za fakultet	1	0,14%
Profesor na fakultetu rekao učenici da mu mora platiti određeni novac da bi prošla ispit	1	0,14%
Upis prijateljice na fakultet	1	0,14%

Jedan prijatelj nije imao dovoljno bodova za željenu školu, majka je znala ravnateljicu i tako je upao, čula sam i za sličan događaj na faksu	1	0,14%
Kod frendice upis u srednju školu i faks. Ponudili ravnateljici novce koje je ona prihvatila	1	0,14%
Moja sestrična je morala platiti profesora 1.000EUR da pođe predmet makar nije loš učenik	1	0,14%
Profesor je primio novac kako bi učenik prošao razred	1	0,14%
Profesor nije puštao studente da prođu ako ne daju 300EUR	1	0,14%
roditelji poznanice platili profesorima za prolaz	1	0,14%
U školi korupcija profesora	1	0,14%
Novčani dar roditelja da bi njihovo dijete upisalo školu	1	0,14%
Prijatelji su plaćali da odrade stručni radni staž nakon škole	1	0,14%
Davanje mita za upis u srednju školu moje frendice	1	0,14%
Frend platio za završetak škole	1	0,14%
Od moje frendice tat je darovao 50 tisuća KN jednoj školi samo da bi njegova kćerkica mogla proći s 5	1	0,14%
Prijateljica nije upala u školu, ali nakon što je njen brat dao 500UEUR primljena je	1	0,14%
Upad u školu preko veze	1	0,14%
Upad učenika u srdnju školu, oprost od neprimjerenog vladanja, alkoholiziran dolazi u školu	1	0,14%
Upis u školu moje poznanice	1	0,14%
Upisivanje u školu pomoću poznanstava	1	0,14%
Veze prilikom upisa u školu	1	0,14%
Kada je do jedne osobe zatražen novac kako bi se upisala na faks	1	0,14%
U OŠ kada je učenica trebala dobiti ukor, njezina je mama donijela aparat fotokopiranje ravnatelju i učenica nije dobila aparat	1	0,14%
Upis u SŠ bez dovoljnog broja bodova	1	0,14%
Ostalo		
Carinik je uzeo 5 EUR i pustio osobu u Hrvatsku	1	0,14%
Gledao sjednicu sabora	1	0,14%
Namještanje izbora tj. jedan kandidat ili više njih su davali određenu svotu novaca da glasate za njih	1	0,14%
ne ne ne	1	0,14%
Nije za javnost	1	0,14%
Pretjerana pomoć i isticanje loših učenika zatvaranje očiju na njihove ispade i ponašanje, zanemarivanje drugih učenika	1	0,14%
Roditelji nemaju za plaćanje računa	1	0,14%
za bolji posao	1	0,14%
Zaposlenje preko poznanice	1	0,14%
Zapošljavanje	1	0,14%

Upitnik

1. Naziv škole _____

_____

2. Razred _____

3. Smjer _____

4. Spol
1. Ženski
2. Muški

5. Koje si godine rođen/a? **| 1 | 9 |___|___|**

NAPOMENA:
Sljedeća pitanja odnose se na praktičan rad kojeg obavljaš IZVAN ŠKOLE

6. Praktičan rad se najčešće odvija:
1. Samo radnim danom
2. Samo vikendom
3. Samo za vrijeme školskih praznika
4. I radnim danom i vikendom
5. I radnim danom i za vrijeme školskih praznika

7. Dnevno na praktičnom radu provodiš (odnosi se na dane kada imaš praktičan rad):
1. Manje od 8 sati
2. 8 sati
3. Više od 8 sati

8. Imaš li tijekom trajanja praktičnog rada osiguran odmor u trajanju od pola sata?
1. Ne, nemam osiguran odmor
2. Da, PONEKAD imam osiguran odmor
3. Da, UVIJEK imam osiguran odmor

9. Pretežno se događa da je praktičan rad:
1. U skladu s predviđenim programom
2. Manje od predviđenog programa
3. Više od predviđenog programa

10. Ostvaruješ li novčanu naknadu za praktičan rad?
1. Ne
2. Da
3. Ako je tvoj odgovor DA, ako želiš upiši prosječnu mjesečnu zaradu od praktičnog rada _____ kn

11. Ako ostvaruješ novčanu naknadu za rad, ona je:

1. Nedefinirana
2. Definirana usmenim dogovorom s poslodavcem
3. Definirana pisanim dokumentom

12. Imaš li tijekom odvijanja praktičnog rada zaštitnu opremu na radu (kutu, rukavice, kapu i sl.)?

1. Ne, jer mi nije potrebna
2. Ne, iako mi je potrebna
3. Da

13. Imaš li tijekom odvijanja praktičnog rada uniformu?

1. Ne, jer mi nije potrebna
2. Ne, iako mi je potrebna
3. Da

14. Kako si upoznat/a s obvezama u praktičnom radu?

1. Nisam uopće upoznat/a
2. Upoznaje me mentor/ica tijekom praktičnog rada
3. Upoznaje me nastavnik/ica u školi
4. U školi dobivam pisane upute

15. Jesi li upoznat/a s pravilima odnosa poslodavac-naučnik tijekom praktičnog rada?

1. Uopće ne
2. Djelomično
3. U potpunosti

16. Smatraš li da te se tijekom praktičnog rada tretira suprotno pravilima?

1. Da
2. Ne znam, nisam siguran/na
3. Ne

17. Znaš li kome se trebaš obratiti ako te se tijekom praktičnog rada tretira suprotno pravilima?

1. Ne
2. Da

18. Ako te se tijekom praktičnog rada tretiralo suprotno pravilima, jesi li se kome obratio/la?

1. Ne
2. Da
3. Ako da, napiši kome _____

19. Procijeni koliko si često prošle školske godine tijekom praktičnog rada sudjelovao/la u sljedećim aktivnostima:

	1	**2**	**3**	**4**
	Nikada	Rijetko	Često	Vrlo često
1. Pomagao/la zaposlenicima u obavljanju stručnih zadataka	1	2	3	4
2. Samostalno obavljao/la neki stručni zadatak, uz odgovarajuće upute	1	2	3	4
3. Samostalno obavljao/la neki stručni zadatak, bez odgovarajućih uputa	1	2	3	4
4. Promatrao/la zaposlenike kako obavljaju neki stručni zadatak	1	2	3	4
5. Obavljao/la pomoćne poslove koji nisu vezani uz struku (npr. fotokopiranje, dostava)	1	2	3	4
6. Obavljao/la privatne poslove za zaposlenike (npr. odlazak na poštu, u dućan i sl.)	1	2	3	4
7. Primao/la individualnu poduku od zaposlenika o načinu na koji se neki stručni posao obavlja	1	2	3	4
8. Sudjelovao/la u raspravama o načinima na koje je neki zadatak moguće riješiti	1	2	3	4
9. Sudjelovao/la na sastancima zaposlenika (npr. sastanak smjene, radne jedince i sl.)	1	2	3	4
10. Sudjelovao/la na stručnim predavanjima koja su organizirana za zaposlenike	1	2	3	4
11. Provodio/la vrijeme bez posebnih obveza, čekajući zadatak	1	2	3	4
12. Obavljao/la zadatke izvan vremena koje je predviđeno za praksu (prekovremeni rad)	1	2	3	4
13. Ostajao/la kod kuće, iako sam trebao/la biti na praktičnom radu	1	2	3	4

20. Što misliš, hoćeš li se moći odmah zaposliti kada završiš školovanje?

1. Posao ću čekati do godinu dana
2. Posao ću čekati više od godinu dana
3. Vjerujem da ću se odmah zaposliti

21. Što misliš, što bi mogao biti razlog tvojoj eventualnoj nezaposlenosti? *(Zaokruži najviše **DVA** odgovora)*

1. Ekonomska situacija u cijeloj zemlji
2. U mojoj je struci teško naći zaposlenje
3. Prevelika konkurencija, puno kvalificiranih mladih ljudi
4. Nemam dovoljno znanja i vještina za radna mjesta za koje postoji potražnja
5. Nemam dobre veze i poznanstva
6. Nešto drugo, što _____

22. Što bi učinio/la kada bi bio/la nezaposlen/a?

1. Čekao/la bih da se u mom mjestu ili regiji otvori radno mjesto u mojoj struci
2. Tražio/la bih bilo kakav posao u svom mjestu ili regiji
3. Tražio/la bih posao u struci bilo gdje u Hrvatskoj
4. Tražio/la bih posao u struci u inozemstvu
5. Nastavio/la bih školovanje
6. Promijenio/la bih kvalifikaciju/zanimanje
7. Pristao/la bih raditi na crno
8. Nešto drugo, što _____

23. Misliš li da je rad na crno prihvatljiv?

1. U potpunosti je neprihvatljiv
2. Uglavnom je neprihvatljiv
3. Ne znam, nisam siguran/na
4. Uglavnom je prihvatljiv
5. U potpunosti je prihvatljiv

24. Pod kojim uvjetima bi pristao/la raditi na crno? (*Zaokruži sve one odgovore s kojima se slažeš)*

1. Za novac niži od prosječne plaće
2. Za novac u razini prosječne plaće
3. Za novac viši od prosječne plaće
4. Nikakvim

25. Jesi li do sada imalo/la kakav povremeni posao za novac?

1. Nisam jer nisam mogao/la naći posao
2. Nisam jer nisam želio/la
3. Da, jesam
4. Ako je tvoj odgovor DA, prvi povremeni posao za novac imao/la sam s ____ godina

odgovaraju oni koju su odgovorili sa DA

26. Jesi li za povremeni posao za novac potpisao/la ugovor?

1. Nisam potpisao/la ugovor
2. Jesam, potpisao/la sam ugovor preko učeničkog servisa
3. Jesam, potpisao/la sam drugu vrstu ugovora
4. Potpisao/la sam neku vrstu ugovora (preko učeničkog servisa ili neki drugi) samo kod nekih poslodavaca

27. Ako si obavljao/la povremeni posao za novac, jesi li bio/la plaćen/a po dogovoru?

1. Bio/bila sam plaćen/a manje od dogovorenog
2. Bio/bila sam plaćen/ po dogovoru
3. Bio/la sam plaćen/a više od dogovora
4. Bio/la sam plaćen/a po dogovoru samo kod nekih poslodavaca

28. Po tvom mišljenju, korupcija u našem društvu je?

1. Nikakav problem
2. Zanemariv problem sa malim ili nikakvim štetama
3. Korupcija jeste problem te nanosi štete koje su podnošljive
4. Jako šteti društvu i veliki je i teško rješiv problem
5. Izrazito štetna i jedan od najvećih problema koji se ne može nikako iskorijeniti

29. Kako bi ocijenio/la svoje znanje o korupciji *(Zaokruži: 1 označava odgovor nimalo, a 5 odlično)***?**

1 2 3 4 5

Opiši svojim riječima, što je korupcija:

_____

_____

_____

30. Koliko je učestala pojava korupcije u pojedinim državnim institucijama (stavi križić u odgovarajuće polje)**?**

	Korupcija je jako česta pojava	**Često je prisutna**	**Donekle je prisutna**	**Postoji u rijetkim slučajevima**	**Ne postoji korupcija**
Vlada; Predsjednik Vlade i Ministri					
Hrvatski Sabor					
Policija					
Vojska					
Sudstvo					
Zdravstvo					
Fakulteti					
Osnovne i srednje škole					
Crkva					
Lokalna vlast; županije, općine i gradovi					

31. Koji su čimbenici po tvom mišljenju krivi za pojavu korupcije u našem društvu (stavi križić u odgovarajuće polje)**?**

	Jako su krivi	**Krivi su**	**Osrednje su krivi**	**Nisu naročito krivi**	**Uopće nisu krivi**
Loši zakoni					
Nepostojanje težih kazni i oštrih mjera protiv korupcije					
Loša povezanost organa koji bi trebali spriječiti korupciju					
Niske plaće dužnosnika					
Prilike, mogućnosti dužnosnika da zlorabe svoje funkcije					
Nezainteresiranost, strah i nedostatak suradnje građana					
Navika ljudi da daju "mito"; daju poklone, plaćaju usluge ili traže «veze»					

32. Tvoje znanje o korupciji potječe *(Zaokruži najviše **DVA** odgovora)***?**

1. Iz edukacije u školi
2. Iz obitelji
3. Iz medija
4. Od prijatelja, poznanika

33. Navedi neki primjer korupcije za koji su čuo/la u svijetu ili kod nas.

_____

_____

34. Da li bi prijavio/la korupciju?

1. Da
2. Ako da, kome bi prijavio/la

   _____

   _____
3. Ne
4. Ako ne, napiši zašto_____

   _____

   _____

35. Da li bi učestvovao/la u korupciji ukoliko bi ti to donijelo koristi *(Posao, upis na fakultet, izbjegavanje prometne kazne)***?**

1. Da
2. Ne

36. Već si bio/la svjedokom ili učestvovao/la u nekim situacijama koje po tvom mišljenju spadaju pod korupciju.

1. Da
2. Ne
3. Ako da, ukratko opiši situaciju _____

_____

_____